

Arbetsrätt

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Yrkandena gäller bl.a. ett flexiblere regelverk, anställningsskydd, rätt till heltid, turordning, utökad rätt till ledighet, stridsåtgärder och utstationering av arbetstagare. Utskottet anser i flera fall att gällande regelverk är väl avvägt och inte i behov av förändringar. Utskottet hänvisar även till bl.a. parternas ansvar på den svenska arbetsmarknaden och utredningar som pågår eller bereds inom Regeringskansliet.

I betänkandet finns 24 reservationer (M, SD, C, V, L, KD).

Behandlade förslag

Ca 100 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17 och 2017/18.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Utskottets överväganden.....	9
Flexiblare regelverk m.m.....	9
Stärkt anställningsskydd.....	13
Rätt till heltid.....	18
Turordningsreglerna.....	19
Företrädesrätten till återanställning.....	22
Uthyrning av arbetstagare.....	24
Utökad rätt till ledighet.....	25
Stridsåtgärder.....	28
Utstationering av arbetstagare.....	32
Entreprenörsansvar.....	36
Sociala rättigheter i EU.....	37
Registerutdrag i arbetslivet.....	38
Reservationer.....	40
1. Flexiblare regelverk m.m., punkt 1 (M).....	40
2. Flexiblare regelverk m.m., punkt 1 (SD).....	41
3. Flexiblare regelverk m.m., punkt 1 (C).....	42
4. Provanställning, punkt 2 (M, C, L, KD).....	43
5. Stärkt anställningsskydd, punkt 3 (V).....	44
6. Rätt till heltid, punkt 4 (V).....	45
7. Turordningsreglerna, punkt 5 (M).....	46
8. Turordningsreglerna, punkt 5 (SD).....	47
9. Turordningsreglerna, punkt 5 (V).....	48
10. Turordningsreglerna, punkt 5 (L).....	49
11. Turordningsreglerna, punkt 5 (KD).....	50
12. Företrädesrätten till återanställning, punkt 6 (M).....	51
13. Företrädesrätten till återanställning, punkt 6 (V).....	52
14. Uthyrning av arbetstagare, punkt 7 (V).....	53
15. Utökad rätt till ledighet, punkt 8 (M).....	54
16. Utökad rätt till ledighet, punkt 8 (SD).....	55
17. Utökad rätt till ledighet, punkt 8 (V).....	56
18. Utökad rätt till ledighet, punkt 8 (KD).....	57
19. Stridsåtgärder, punkt 9 (KD).....	58
20. Proportionalitetsprincip, punkt 10 (M, KD).....	59
21. Proportionalitetsprincip, punkt 10 (L).....	60
22. Utstationering av arbetstagare, punkt 11 (M, C, L, KD).....	61
23. Utstationering av arbetstagare, punkt 11 (V).....	62
24. Sociala rättigheter i EU, punkt 13 (V).....	63
Särskilda yttranden.....	65
1. Flexiblare regelverk m.m., punkt 1 (SD).....	65
2. Stärkt anställningsskydd, punkt 3 (L).....	65
3. Turordningsreglerna, punkt 5 (C).....	65
4. Stridsåtgärder, punkt 9 (L).....	66
5. Proportionalitetsprincip, punkt 10 (C).....	66
6. Utstationering av arbetstagare, punkt 11 (SD).....	67

7. Entreprenörsansvar, punkt 12 (SD)	67
8. Sociala rättigheter i EU, punkt 13 (L).....	67
9. Sociala rättigheter i EU, punkt 13 (KD)	68
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	69
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	69
Motioner från allmänna motionstiden 2017/18	69

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Flexibla regelverk m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:758 av Jamal El-Haj (S),

2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8,

2017/18:1630 av Johan Nissinen (SD),

2017/18:1893 av Finn Bengtsson och Jan R Andersson (båda M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2543 av Anette Åkesson (M),

2017/18:2988 av Sofia Fölster och Maria Malmer Stenergard (båda M) yrkande 2,

2017/18:3081 av Isabella Hökmark (M),

2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 11 och 17,

2017/18:3788 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 5 och

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 33.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

2. Provanställning

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 3,

2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 14 och

2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 25.

Reservation 4 (M, C, L, KD)

3. Stärkt anställningsskydd

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:37 av Penilla Gunther (KD),

2017/18:586 av Caroline Helmersson Olsson och Sara Karlsson (båda S),

2017/18:606 av Hillevi Larsson (S),

2017/18:782 av Teres Lindberg m.fl. (S),

2017/18:1088 av Teres Lindberg m.fl. (S),

2017/18:1364 av Paula Holmqvist m.fl. (S),

2017/18:1850 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2,

2017/18:2028 av Maria Plass (M),

2017/18:2631 av Hillevi Larsson (S),

2017/18:2632 av Gunilla Carlsson och Johan Büser (båda S),

2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 11, 12, 14 och 22 samt

2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3.

*Reservation 5 (V)***4. Rätt till heltid**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1459 av Mattias Jonsson och Gunilla Carlsson (båda S),

2017/18:2577 av Hanna Westerén (S),

2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 26 och

2017/18:3522 av Roger Hedlund (SD).

*Reservation 6 (V)***5. Turordningsreglerna**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:384 av Jesper Skalberg Karlsson (M),

2017/18:2367 av Boriana Åberg (M),

2017/18:2643 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD) yrkande 8,

2017/18:2833 av Anette Åkesson (M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2988 av Sofia Fölster och Maria Malmer Stenergard (båda M) yrkande 1,

2017/18:3148 av Betty Malmberg och Erik Bengtzboe (båda M),

2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 15,

2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 15,

2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 24 och

2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5.

*Reservation 7 (M)**Reservation 8 (SD)**Reservation 9 (V)**Reservation 10 (L)**Reservation 11 (KD)***6. Företrädesrätten till återanställning**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2049 av Lena Asplund (M),

2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 13 och 18 samt

2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 16.

*Reservation 12 (M)**Reservation 13 (V)***7. Uthyrning av arbetstagare**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:2175 av Teres Lindberg m.fl. (S) och

2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 16, 17, 19 och 20.

*Reservation 14 (V)***8. Utökad rätt till ledighet**

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:793 av Sara Karlsson (S),
 2017/18:927 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 1,
 2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 14 och 16,
 2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 5,
 2017/18:1638 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 14,
 2017/18:3212 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 4,
 2017/18:3405 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 4,
 2017/18:3416 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 6,
 2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 12,
 2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 64 och
 2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 8 och 33.

Reservation 15 (M)

Reservation 16 (SD)

Reservation 17 (V)

Reservation 18 (KD)

9. Stridsåtgärder

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2518 av Markus Wiechel (SD),
 2017/18:2087 av Markus Wiechel (SD),
 2017/18:2697 av Katarina Brännström (M) yrkandena 1 och 3,
 2017/18:2735 av Jenny Petersson (M),
 2017/18:2925 av Boriana Åberg (M),
 2017/18:3053 av Lars Hjalmered (M) yrkande 2,
 2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 26 och
 2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 8.

Reservation 19 (KD)

10. Proportionalitetsprincip

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2021 av Said Abdu m.fl. (L),
 2017/18:2697 av Katarina Brännström (M) yrkande 2,
 2017/18:2917 av Jesper Skalberg Karlsson (M),
 2017/18:3159 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M),
 2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 25,
 2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 27 och
 2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 7.

Reservation 20 (M, KD)

Reservation 21 (L)

11. Utstationering av arbetstagare

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:1030 av Désirée Pethrus (KD) yrkandena 3 och 4,
 2017/18:2643 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD) yrkande 12,

2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. (M, C, L, KD) yrkandena 13 och 14,
2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 4,
2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 26 och 27 samt
2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkandena 22 och 23.

Reservation 22 (M, C, L, KD)

Reservation 23 (V)

12. Entreprenörsansvar

Riksdagen avslår motion

2017/18:2643 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD) yrkande 13.

13. Sociala rättigheter i EU

Riksdagen avslår motionerna

2017/18:3194 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 22,

2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3 och

2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 34.

Reservation 24 (V)

14. Registerutdrag i arbetslivet

Riksdagen avslår motion

2017/18:2232 av Ingemar Nilsson (S).

Stockholm den 17 april 2018

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Jessica Polfjärd

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jessica Polfjärd (M), Annelie Karlsson (S), Jessika Roswall (M), Ann-Christin Ahlberg (S), Sven-Olof Sällström (SD), Patrik Björck (S), Annika Qarlsson (C), Marco Venegas (MP), Christian Holm Barenfeld (M), Eva-Lena Jansson (S), Magnus Persson (SD), Said Abdu (L), Ali Esbati (V), Helén Pettersson i Umeå (S), Erik Andersson (M), Serkan Köse (S) och Erik Slottner (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 99 motionsyrkanden om arbetsrättsliga frågor från allmänna motionstiden 2016/17 och 2017/18. Motionsyrkandena gäller bl.a. frågor om anställningsskydd, anställningsformer, turordning, utökad rätt till ledighet och stridsåtgärder.

Motionsförslagen finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Flexiblare regelverk m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. förlängd provanställning, trygghetsanställningar, lärlingsanställningar och ökad flexibilitet på arbetsmarknaden.

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD), 3 (C) och 4 (M, C, L, KD) samt särskilt yttrande 1 (SD).

Motionerna

Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna betonar i den gemensamma motionen 2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. vikten av att få fler i arbete. En åtgärd som partierna vill se är en utökning av möjligheterna till provanställning. Partierna föreslår därför att provanställningstiden förlängs från sex till tolv månader (yrkande 3). Partierna menar att den föreslagna ändringen skulle kunna leda till att fler arbetsgivare vågar öppna dörren för den som står utan jobb. Motsvarande förslag framförs av Moderaterna i partimotion 2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (yrkande 14) och av Kristdemokraterna i motion 2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (yrkande 25).

Moderaterna anser i partimotion 2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. att det är angeläget att arbetsmarknadens parter öppnar upp för nya typer av anställningar som gör det möjligt att bättre anpassa anställningskostnaderna efter produktiviteten. För det fall arbetsmarknadens parter inte förmår att träffa avtal om enkla jobb, menar partiet att trygghetsanställningar bör införas (yrkande 11). Vidare anser partiet att bestämmelserna om uppsägningstvister i lagen (1982:80) om anställningsskydd, förkortad anställningsskyddslagen, innebär en stor osäkerhet och en stor kostnad för en arbetsgivare. Moderaterna vill därför begränsa tiden i anställning under en uppsägningstvist till ett år och sänka skadeståndsnivåerna för felaktiga uppsägningar för små företag (yrkande 17).

Sverigedemokraterna förespråkar i motion 2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. införandet av en ny form av lärlingsanställning (yrkande 7). Anställningsformen innebär att en ung lärling kan anställas med en provanställningsperiod om tolv månader i stället för dagens sex och att arbetsgivaravgiften är helt avskaffad. Lärlingen ska också, i samråd med arbetsmarknadens parter, kunna anställas till 75 procent av ingångslönen. Sverigedemokraterna vill vidare att arbetskraften ska utbildas för att matcha det behov som finns på den svenska arbetsmarknaden, och att rekrytering av nödvändig utländsk arbetskraft ska ske på ett strukturerat sätt för att fylla luckorna på den svenska arbetsmarknaden (yrkande 8).

Centerpartiet föreslår i motion 2017/18:3788 av Helena Lindahl m.fl. att lagar och regler på arbetsmarknaden görs om för att sänka trösklarna samt öka flexibiliteten och tryggheten (yrkande 5). I motion 2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. framhåller partiet att vissa branscher är säsongsbetonade och att arbetsgivarna i dessa branscher är beroende av tillfälligt anställd personal. Centerpartiet vill därför se åtgärder som slår vakt om flexibla arbetsformer, såsom möjligheten till visstidsanställning (yrkande 33).

Jamal El-Haj (S) framhåller i motion 2017/18:758 vikten av att låta arbetsmarknadens parter genom avtal lösa frågor om löner och avtalsvillkor.

Ett antal motionärer påpekar att det finns behov av en mer flexibel arbetsmarknad och vill därför se olika åtgärder från regeringen på området. Finn Bengtsson och Jan R Andersson (båda M) vill i motion 2017/18:1893 se en utökad flexibilitet i det arbetsrättsliga regelverket för att gynna företagare och företagande (yrkande 1). Motionärerna vill också att regelverket ses över för att underlätta för personer med funktionsnedsättning och nyanlända invandrare att få anställning i företag (yrkande 2). I motion 2017/18:2988 betonar Sofia Fölster och Maria Malmer Stenergard (båda M) behovet av fler enkla jobb (yrkande 2). Isabella Hökmark (M) anser i motion 2017/18:3081 att den nuvarande utformningen av arbetsrätten resulterar i en stel arbetsmarknad och vill därför att regeringen utreder en förändring av reglerna i anställningsskyddslagen. Johan Nissinen (SD) framför i motion 2017/18:1630 behovet av att utreda om ett system med s.k. flexicurity skulle vara bättre än anställningsskyddslagen.

I motion 2017/18:2543 vill Anette Åkesson (M) se en översyn av den svenska modellens funktionssätt för att säkerställa att den fungerar som det var avsett, dvs. som en maktbalans i samförstånd mellan arbetsgivare och arbetstagarorganisationer för en väl fungerande arbetsmarknad.

Rättslig bakgrund

Provanställning

Enligt 6 § anställningsskyddslagen får avtal om tidsbegränsad provanställning träffas, om prövotiden är högst sex månader. Vill inte arbetsgivaren eller arbetstagaren att anställningen ska fortsätta efter det att prövotiden har löpt ut, ska besked om detta lämnas till motparten senast vid prövotidens utgång. Om något besked inte lämnas övergår provanställningen i en tillsvidareanställning. Om inte något annat har avtalats får en provanställning avbrytas även före prövotidens utgång. En provanställning saknar uppsägningstid, och arbetsgivaren behöver inte uppge skäl för att avbryta den. Ett avbrytande av en provanställning kan inte i sig prövas enligt anställningsskyddslagen. I vissa fall kan det dock finnas skäl att angripa avbrytandet med stöd av andra rättsliga grunder, såsom lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet, förkortad medbestämmandelagen, eller diskrimineringslagen (2008:567).

Uppsägningstvister

En arbetstagare som har blivit uppsagd från sin anställning har enligt anställningsskyddslagen möjlighet att föra en ogiltighetstalan i domstol. Om uppsägningen har skett utan att det finns någon saklig grund för uppsägningen, har arbetstagaren enligt 34 § första stycket anställningsskyddslagen rätt att på begäran få uppsägningen ogiltigförklarad. Konsekvensen av en dom om att uppsägningen har förklarats ogiltig är att anställningen består på samma villkor som tidigare. Av samma bestämmelse framgår att en ogiltighetstalan inte är möjlig om uppsägningen angräps endast därför att den strider mot turordningsregler. I det fallet kan dock en skadeståndstalan föras.

Enligt huvudregeln i 4 § andra stycket anställningsskyddslagen upphör en tillsvidareanställning vid uppsägningstidens utgång. Situationen skulle således kunna uppstå att en tvist om uppsägningens giltighet inte hinner prövas innan uppsägningstiden har löpt ut. För tvister om en uppsägningens giltighet gäller dock enligt 34 § andra stycket att anställningen inte upphör till följd av uppsägningen förrän tvisten har blivit slutligt avgjord. Under tiden som en sådan ogiltighetstalan pågår och anställningen således består har arbetstagaren även rätt till lön och andra förmåner. Domstolen kan dock enligt 34 § tredje stycket för tiden intill det slutliga avgörandet besluta att anställningen ska upphöra vid uppsägningstidens utgång eller vid en senare tidpunkt, ett s.k. interimistiskt beslut.

I 39 § anställningsskyddslagen anges att om en arbetsgivare vägrar att rätta sig efter en dom, i vilken en domstol har ogiltigförklarat en uppsägning eller ett avskedande eller har förklarat att en tidsbegränsad anställning ska gälla tills vidare, ska anställningsförhållandet anses som upplöst. Det framgår vidare av bestämmelsen att arbetsgivaren för sin vägran ska betala skadestånd till arbetstagaren enligt vissa beräkningsgrunder.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det är viktigt att värna om principen att det är arbetsmarknadens parter som i stora delar ska ges möjlighet att sköta spelreglerna på arbetsmarknaden genom att teckna kollektivavtal. Det är centralt att den svenska arbetsmarknadsmodellen även i fortsättningen används som utgångspunkt för att skapa goda förutsättningar på arbetsmarknaden. När det gäller det arbetsrättsliga regelverket anser utskottet att det är statens uppgift att skapa förutsättningar för parterna att ta sitt ansvar samtidigt som staten måste säkerställa vissa grundläggande villkor. Det är centralt att arbetsrätten lägger grunden för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och arbetsgivarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande.

Utskottet konstaterar att motionärerna i detta avsnitt framför olika förslag om att ändra eller se över hela eller delar av det arbetsrättsliga regelverket. En klar majoritet av motionärerna har förslag som är inriktade på att regelverket bör öppnas upp på ett eller annat sätt för att skapa mer flexibilitet på arbetsmarknaden.

Utskottet kan i viss mån dela de tankegångar som sannolikt ligger bakom motionerna med inriktning på att skapa en ökad flexibilitet på arbetsmarknaden. Flexibilitet och möjlighet till snabba omställningar är centrala element för en väl fungerande arbetsmarknad. Samtidigt är en grundläggande anställningstrygghet för samtliga arbetstagare även det en helt central byggsten. För att det arbetsrättsliga regelverket ska fungera väl krävs att de olika intressena är väl balanserade. Utskottet anser att det finns skäl att betona att en utveckling av arbetsrätten som innebär att anställningstryggheten ständigt får stå tillbaka inte är att önska.

Utskottet anser att dagens arbetsrättsliga regelverk överlag är väl avvägt i fråga om att hitta balansen mellan å ena sidan flexibilitet och å andra sidan anställningstrygghet. Utskottet välkomnar även det arbete som bedrivs av såväl arbetsmarknadens parter som regeringen för att skapa och upprätthålla ett system som erbjuder en fortsatt god balans på området. Utskottet anser att den svenska arbetsmarknadsmodellen vid upprepade tillfällen har visat sin förmåga till snabb omställning och anpassning. Det gör också att Sverige på ett bra sätt kan möta de förändringar som sker i vår omvärld. Modellen bidrar på detta vis till att Sverige kan behålla både hög sysselsättning och hög produktivitet. Modellen är också avgörande för att möjliggöra ett hållbart arbetsliv. Frågor om det arbetsrättsliga regelverket kan därför med stor fördel oftast överlämnas till parterna på arbetsmarknaden för samtal och överenskommelser avtalsvägen. Utskottet noterar också att så ofta sker och att parterna verkar ha en kontinuerlig dialog. Som exempel kan nämnas de diskussioner om att ta ett helhetsgrepp på omställningar och anställningstrygghet som för närvarande förs mellan LO och Svenskt Näringsliv.

Samtidigt medför det moderna arbetslivet nya utmaningar som i sig kan påverka den svenska arbetsmarknadsmodellens förutsättningar. Nya sätt att organisera arbetet ökar som en följd av bl.a. digitalisering och automatisering. Rörligheten mellan olika länder av både arbetskraft och tjänster ökar, liksom förekomsten av utstationerad arbetskraft. Utskottet anser att det är viktigt att den svenska arbetsmarknadsmodellens sätt att fungera följer med i utvecklingen och att anpassningar sker i den mån det visar sig nödvändigt. Denna utveckling måste ske i en nära dialog mellan staten och arbetsmarknadens parter.

När det gäller frågan om provanställningar konstaterar utskottet att allianspartierna är ense om att tiden bör förlängas från sex till tolv månader. Utskottet delar inte denna uppfattning. Utskottet delar visserligen ambitionen som framförs i motionen om att få fler i arbete. Utskottet anser dock, till skillnad från allianspartierna, att det bör ske på andra sätt än genom ett försämrat anställningsskydd för personer som kanske redan har en relativt utsatt ställning på arbetsmarknaden. Systemet med provanställning är visserligen bra för att arbetsgivare ska kunna pröva arbetstagare, men den nuvarande tidsramen om sex månader är enligt utskottet väl balanserad. Det finns dessutom möjlighet att avtala om längre provanställningstider i kollektivavtal.

I ett motionsyrkande från Moderaterna vill partiet förändra regelverket vid uppsägningstvister till nackdel för arbetstagarna. Såsom förslaget är utformat gäller det särskilt arbetstagare som arbetar vid mindre företag. Utskottet anser inte att det är en lämplig väg att gå. Uppsägningstvister kan många gånger innebära att arbetstagare befinner sig i en pressad situation som den svagare parten mot en arbetsgivare. Det är viktigt att det då finns ett robust regelverk att tillgå. Utskottet anser att dagens regelverk är ändamålsenligt i detta avseende. Utskottet konstaterar också att varken den nuvarande regeringen eller den tidigare alliansregeringen har valt att gå vidare med förslagen i Uppsägningstvistutredningens betänkande (SOU 2012:62). I betänkandet finns förslag som är i linje med vad Moderaterna nu föreslår.

När det gäller övriga yrkanden om bl.a. nya anställningsformer anser utskottet att det inte heller med anledning av dessa finns skäl till några initiativ från riksdagens sida. Utskottet konstaterar i stället att regeringen är aktiv på området för att skapa nya vägar in på arbetsmarknaden. Ett av flera välkomna inslag på området är regeringens insatser för att reformera regelverket för de subventionerade anställningarna. Som utskottet framförde vid behandlingen av budgetpropositionen för 2018 (bet. 2017/18:AU2) anser det att förändringarna bl.a. gör det lättare för arbetsgivare att anställa med stöd och att effekterna av de subventionerade anställningarna bör kunna öka. Ett annat välkommet initiativ är den överenskommelse om att införa s.k. etableringsjobb som regeringen har träffat med LO, Svenskt Näringsliv och Unionen. Det är ett bra och tydligt exempel på när politiken och arbetsmarknadens parter med utgångspunkt i den svenska arbetsmarknadsmodellen samarbetar för att stärka vägarna till arbete och förbättra matchningen på arbetsmarknaden.

Utskottet avstyrker mot denna bakgrund samtliga motionsyrkanden.

Stärkt anställningsskydd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om stärkt anställningsskydd.
Jämför reservation 5 (V) och särskilt yttrande 2 (L).

Motionerna

I partimotion 2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. föreslår Vänsterpartiet att anställningsskyddslagen ändras så att allmän visstidsanställning utgår och att det i stället införs objektiva kriterier för när det är tillåtet med visstidsanställningar (yrkande 11). I samma motion föreslår partiet att det införs en övre tidsgräns om maximalt 24 månader under de senaste fem åren för hur länge någon kan vara visstidsanställd, oavsett anställningsform, hos samma arbetsgivare innan anställningen övergår i en tillsvidareanställning (yrkande 12). Partiet anser också att regelverket för vikariat bör förtydligas för att förhindra missbruk av anställningsformen (yrkande 14). Vidare anser partiet att den

arbetsrättsliga lagstiftningen och lagen (2016:1145) om offentlig upphandling bör skrivas om så att anställda skyddas mot godtyckliga uppsägningar vid byte av entreprenör i samband med upphandlingar (yrkande 22).

Liberalerna framhåller i partimotion 2017/18:1850 av Jan Björklund m.fl. att en liberal utgångspunkt är att människor ska få fortsätta i arbetslivet så länge de vill och kan. Partiet anser att rätten att vara kvar i arbetslivet bör höjas till 71 års ålder (yrkande 2). I partimotion 2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. vill Liberalerna att åldersgränsen för rätten att vara kvar i arbetslivet i ett första steg höjs från 67 till 69 år (yrkande 3).

I motion 2017/18:586 vill Caroline Helmersson Olsson och Sara Karlsson (båda S) se åtgärder som säkerställer att det ska finnas objektiva skäl för användandet av tidsbegränsade anställningar.

Hillevi Larsson (S) anser i motion 2017/18:606 att regeringen dels bör överväga att följa upp arbetet med att motverka staplande av visstidsanställningar, dels bör överväga ett borttagande av allmän visstidsanställning. Även i motion 2017/18:782 av Teres Lindberg m.fl. (S) vill motionärerna se åtgärder mot allmän visstidsanställning.

I motion 2017/18:1088 av Teres Lindberg m.fl. (S) vill motionärerna att det införs ett 90-procentsmål för tillsvidareanställningar i offentlig sektor.

Frågan om s.k. hyvling av arbetstid och Arbetsdomstolens avgörande AD 2016 nr 69 tas upp i motionerna 2017/18:1364 av Paula Holmqvist m.fl. (S) och 2017/18:2631 av Hillevi Larsson (S). Motionärerna vill att regeringen ska se över lagstiftningen för att förhindra att anställningsskyddet urholkas genom hyvling.

I motion 2017/18:2632 av Gunilla Carlsson och Johan Büser (båda S) vill motionärerna att regeringen ska se över de risker som finns med osäkra anställningsavtal i form av bl.a. överutnyttjande av visstidsanställningar och hyvling.

Maria Plass (M) behandlar i motion 2017/18:2028 frågan om åldersgränsen för rätten att vara kvar i anställning. Motionären vill att regeringen i första hand ska se över möjligheten att helt ta bort åldersgränsen och i andra hand verka för att skyndsamt genomföra den höjning av åldersgränsen som har föreslagits av Pensionsåldersutredningen.

I motion 2017/18:37 av Penilla Gunther (KD) vill motionären se en utvärdering av arbetsmiljön och lönesättningen hos de s.k. egenanställningsföretagen, för att upprätthålla den svenska modellen med skydd i arbetslivet oavsett anställningsform.

Rättslig bakgrund

Tidsbegränsade anställningar

Anställningsskyddslagen skiljer mellan tillsvidareanställningar och tidsbegränsade anställningar. Huvudregeln, som framgår av 4 §, är att anställningsavtal gäller tills vidare. Avtal om tidsbegränsad anställning får enligt 5 § träffas för allmän visstidsanställning, vikariat, säsongarbete och när arbetstagaren fyllt 67 år. Enligt 6 § är det även möjligt att träffa avtal om

tidsbegränsad provanställning, om provotiden är högst sex månader. Avtal om tidsbegränsad anställning kan också ingås med stöd av annan lag eller med stöd av en förordning som meddelats med stöd av lag samt med stöd av kollektivavtal.

I maj 2016 trädde vissa ändringar i kraft om skärpta åtgärder mot missbruk av tidsbegränsade anställningar i anställningsskyddslagen (prop. 2015/16:62, bet. 2015/16:AU5, rskr. 2015/16:156). Ändringarna innebar bl.a. att tidigare regler om omvandling av vikariat och allmän visstid till tillsvidareanställning kompletterades med en ny regel. Den nya regeln (5 a §) innebär att en omvandling av allmän visstid inte bara ska ske om anställningstiden överstiger två år under en femårsperiod, utan även om det sker under en period då tidsbegränsade anställningar i form av allmän visstidsanställning, vikariat och säsongsarbete följt på varandra. En anställning ska anses ha följt på en annan om den tillträtts inom sex månader från den föregående anställningens slutdag.

Rätt att kvarstå i anställningen

Enligt 32 a § anställningsskyddslagen har en arbetstagare rätt att kvarstå i anställningen till utgången av den månad då han eller hon fyller 67 år, om inte annat följer av lagen. En arbetsgivare som vill att en arbetstagare ska lämna sin anställning när arbetstagaren uppnår 67 år ska ge arbetstagaren skriftligt besked om detta minst en månad i förväg (33 §). En arbetstagare som fyllt 67 år har enligt 33 § tredje stycket inte rätt till längre uppsägningstid än en månad och inte heller företrädesrätt till återanställning.

2013 lämnade Pensionsåldersutredningen sitt slutbetänkande Åtgärder för ett längre arbetsliv (SOU 2013:25). Utredningen lämnade ett flertal förslag till åtgärder för att bidra till en högre faktisk pensionsålder, bl.a. genom att höja åldersgränsen för rätten av kvarstå i anställningen i anställningsskyddslagen till 69 år och därefter anpassa den till en riktålder för pension. Därefter diskuterades frågan bl.a. inom ramen för den översyn av pensionssystemet som initierats av den s.k. Pensionsgruppen, med företrädare för partierna bakom pensionsöverenskommelsen. I december 2017 träffades en överenskommelse om långsiktigt höjda och trygga pensioner. Överenskommelsen innebär bl.a. att Pensionsgruppen är överens om att med utgångspunkt i Pensionsåldersutredningens förslag höja åldersgränsen i anställningsskyddslagen till 68 år 2020 och till 69 år 2023.

Arbetsdomstolens dom 2016 nr 69

Målet gällde en arbetsbristsituation där ett antal arbetstagare i en butik blev erbjudna fortsatt anställning, men med ett lägre arbetstidsmåt från ett visst datum, ibland kallat hyvling av arbetstid. Arbetstagarna skrev på anställningsbevisen "under protest". Den huvudsakliga tvistefrågan gällde om det var fråga om ensidiga rättshandlingar från arbetsgivarens sida att ändra arbetstagarnas sysselsättningsgrad och om arbetstagarna därmed skulle anses ha blivit uppsagda, och i så fall om bolaget brutit mot regler om turordning

och uppsägningstid m.m. Arbetsdomstolen kom fram till att de erbjudanden som de anställda fått var erbjudanden om annat arbete enligt anställningsskyddslagen och att arbetstagarna accepterat villkoren. Arbetsdomstolen slog därför fast att arbetstagarna inte kunde anses ha blivit uppsägda.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka att anställningsskyddet är en helt central del av den svenska arbetsmarknadsmodellen. Syftet med regelverket är att ge arbetstagarna ett värdefullt anställningsskydd samtidigt som det är förutsägbart och rimligt för arbetsgivarna. Utskottet anser att den nuvarande ordningen på ett övergripande plan tjänar sitt syfte väl genom att balansera dessa intressen med ett tillfredsställande anställningsskydd som resultat.

Det finns även skäl att inledningsvis påpeka att det lagstadgade anställningsskyddet i flera centrala delar kan frångås eller förstärkas genom kollektivavtal. Det finns t.ex. kollektivavtalsregler som avviker från lagen i fråga om tidsbegränsade anställningar. I vissa branscher och sektorer har man lagens nivåer, och på andra områden har man anpassat reglerna i kollektivavtal. Utskottet anser att utgångspunkten måste vara att anpassningar av anställningsskyddet i många fall med stor fördel hanteras bäst genom kollektivavtal. Lagstiftning bör främst övervägas i de fall avtalsvägen inte är framkomlig och frågan är särskilt angelägen.

I fråga om rätten att kvarstå i anställning som behandlas i ett antal motionsyrkanden konstaterar utskottet att det är en fråga som utskottet har behandlat vid flera tillfällen under mandatperioden, senast i betänkande 2016/17:AU7 (s. 15 f.). Utskottet står fast vid det resonemang som förs i betänkandet och ser inte skäl att här upprepa det på nytt. När det gäller den blocköverskridande Pensionsgruppens arbete noterar utskottet att en överenskommelse träffades i december 2017. Avsikten med överenskommelsen är att renovera pensionssystemet för att säkra långsiktigt höjda, hållbara och trygga pensioner. En del av överenskommelsen består i att rätten att kvarstå i anställning enligt anställningsskyddslagen ska höjas i ett första steg 2020 från 67 till 68 år och därefter 2023 från 68 till 69 år. Utskottet välkomnar överenskommelsen i denna del och anser att det är en väl avvägd ordning som Pensionsgruppen har enats om. Utskottet välkomnar också att Pensionsgruppen knutit ett råd med representanter för arbetsmarknadens parter till det fortsatta arbetet. Parterna har en viktig roll att spela för långsiktigt hållbara pensioner, inte minst eftersom de har flera verktyg för att åstadkomma ett mer hållbart arbetsliv.

Samtidigt som utvecklingen av rätten att kvarstå i anställning är en viktig del av den framtida arbetsmarknaden vill utskottet poängtera att långtifrån alla vill eller kan arbeta ens till 67 års ålder. Stora grupper på arbetsmarknaden har en arbetssituation som gör att de slits ut i förtid och får lämna arbetsmarknaden långt tidigare än så. Utskottet anser att det är viktigt att parallellt värna frågor om omställning och ett hållbart arbetsliv för alla. Det är därför glädjande att

regeringen är aktiv på området genom att bl.a. prioritera arbetsmiljöinsatser och förbättra förutsättningarna för att fler ska kunna arbeta längre.

I maj 2017 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att utreda arbetstidsfrågor för ett hållbart arbetsliv (dir. 2017:56). Syftet med utredningen är att skapa ett mer hållbart arbetsliv med minskad risk för ohälsa och arbetslöshet. Av direktiven framgår att regeringen vill stärka skyddet för arbetstagare, skapa ett tydligare regelverk och öka möjligheterna för ett flexibelt arbetsliv. I ett första delbetänkande från den 27 mars 2018 finns bl.a. överväganden och förslag på frågor om arbetstidsbanker (arbetstidskonton), arbetstidens förläggning som faktor för en attraktiv arbetsmiljö, kostnader för stressrelaterad sjukfrånvaro och deltid som möjlighet. Utredningen lämnar också förslag om arbetstagares möjlighet till utveckling och omställning under arbetslivet, samtidigt som andra får möjlighet till arbetslivserfarenhet. Utredningen föreslår bl.a. att en modell för utvecklingsledighet införs. Senast den 31 januari 2019 ska utredaren slutredovisa uppdraget. Utskottet kommer att följa utredningens arbete med stort intresse.

Utskottet konstaterar vidare att ett antal yrkanden tar sikte på att strama upp möjligheterna till vissa tidsbegränsade anställningar genom förändringar i regelverket om allmän visstidsanställning, s.k. stapling av visstidsanställningar och vikariat. Liknande yrkanden behandlades utförligt av utskottet under det senaste riksmötet i betänkande 2016/17:AU7 (s. 15 f.). Utskottet står fast vid den uppfattning som framförs där. Utskottet anser således att de problemområden som målas upp i motionerna för närvarande inte bör leda till några initiativ från riksdagen. I många fall får frågorna anses vara bäst lämpade att lösa i kollektivavtal. Regelverket är också i huvudsak väl avvägt för att balansera behoven av anställningstrygghet och flexibilitet. Utskottet vill dock på nytt betona att det mycket väl förstår den oro som många arbetstagare kan uppleva med olika typer av osäkra och otrygga jobb. Det är viktigt att regeringen också framöver nogsamt följer utvecklingen på området. Utskottet anser att utgångspunkten alltid bör vara att arbetstagare ska ha trygga och förutsägbara villkor och att missbruk av visstidsanställningar eller andra osäkra anställningar inte ska förekomma.

I en motion uppmärksammas arbetsvillkoren för personer som utför arbete genom s.k. egenanställning. Utskottet utgår även här från att regeringen följer situationen noga framöver.

När det gäller Vänsterpartiets yrkande om skyddet för anställda mot godtyckliga uppsägningar vid byte av entreprenör i samband med upphandlingar har utskottet behandlat liknande motionsyrkanden flera gånger tidigare, mer utförligt senast i betänkande 2015/16:AU7 (s. 36 f.). Det som anförs där om de existerande skyddsreglerna som finns inom arbetsrätten och de möjligheter som kollektivavtalslösningar på området kan erbjuda gäller enligt utskottet fortfarande. Därtill kommer de redan existerande möjligheterna att ställa arbetsrättsliga krav vid offentliga upphandlingar.

Frågan om s.k. hyvling av arbetstid tas upp i ett par motioner i detta avsnitt. Utskottet noterar i det sammanhanget att den nämnda utredningen om ett

hållbart arbetsliv (dir. 2017:56) även fått i uppdrag att utreda och analysera arbetstagares skydd mot förändrade anställningsförhållanden i samband med omreglering av arbetstidsmått vid arbetsbrist. Denna del av uppdraget har inte redovisats än. Utskottet anser inte att det finns skäl att förekomma utredningens arbete.

Utskottet avstyrker mot denna bakgrund samtliga motionsyrkanden.

Rätt till heltid

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om rätt till heltid.

Jämför reservation 6 (V).

Motionerna

Vänsterpartiet vill i partimotion 2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. stärka rätten till heltid genom ändringar i anställningsskyddslagen som gör heltid till norm, medan anställningar på deltid ska kunna ingå om parterna kommer överens om detta (yrkande 26). Partiet noterar att vissa välkomna framsteg har gjorts med avtal på kommunal- och landstingsnivå men menar att det krävs lagstiftning för att alla på arbetsmarknaden ska omfattas av rätt till heltid.

Mattias Jonsson och Gunilla Carlsson (båda S) anser i motion 2017/18:1459 att det ska finnas en rätt till heltidsarbete. Motionärerna anser att detta i första hand bör införas genom förhandlingar och kollektivavtal och att regeringen bör överväga lagstiftning om förhandlingsvägen inte är framkomlig. Hanna Westerén (S) yrkar i motion 2017/18:2577 att heltid bör vara norm på den svenska arbetsmarknaden.

Roger Hedlund (SD) anser i motion 2017/18:3522 att regeringen bör utreda frågan om en lagändring som ger offentliganställda rätt till heltidsarbete.

Utskottets ställningstagande

Gemensamt för motionärerna i detta avsnitt är att de vill öka möjligheterna för arbetstagare att arbeta heltid. Förslagen om vilka åtgärder som behövs skiljer sig åt och varierar från krav på lagstiftning eller kollektivavtalslösningar till att tillsätta en utredning. Som bl.a. noteras i Vänsterpartiets motion har utskottet vid flera tillfällen tidigare behandlat liknande yrkanden om rätt till heltid, senast i betänkande 2016/17:AU7 (s. 19 f.).

Utskottet står fast vid vad som tidigare har framhållits bl.a. om att heltid som norm både är en viktig jämställdhetsfråga och viktigt för att klara rekryteringsutmaningarna i välfärdssektorn. Utskottet står också fast vid att det inte just nu finns skäl att överväga lagstiftning eller andra åtgärder. Utskottet noterar att regeringen för ett aktivt arbete på området. Av direktiven till den pågående utredningen om ett hållbart arbetsliv (dir. 2017:56) framgår

tydligt att regeringen anser att utgångspunkten måste vara att heltidsarbete ska vara norm, med deltid som möjlighet, oavsett kön. Vissa delar av utredningsuppdraget, såsom frågor om arbetstidsmålet i olika situationer, kopplas också uttryckligen till denna utgångspunkt. Utskottet kommer att följa utredningens fortsatta arbete med stort intresse.

Utskottet avstyrker mot denna bakgrund samtliga motionsyrkanden.

Turordningsreglerna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ändringar av turordningsreglerna i anställningsskyddslagen.

Jämför reservation 7 (M), 8 (SD), 9 (V), 10 (L) och 11 (KD) samt särskilt yttrande 3 (C).

Motionerna

Moderaterna lyfter i partimotion 2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. fram att många företag upplever att dagens turordningsregler är ett hinder för att anställa och behålla rätt kompetens. Turordningsregler som i högre grad baseras på kompetens skulle kunna förbättra rörligheten och matchningen på arbetsmarknaden och ge fler möjlighet att få ett arbete. Partiet vill därför se en ordning där turordningsreglerna i anställningsskyddslagen i högre grad baseras på kompetens (yrkande 15).

Liknande yrkanden om att turordningsreglerna i anställningsskyddslagen bör ändras på olika sätt framförs av enskilda motionärer från Moderaterna i motionerna 2017/18:384 av Jesper Skalberg Karlsson, 2017/18:2367 av Boriana Åberg, 2017/18:2833 av Anette Åkesson (yrkandena 1 och 2) och 2017/18:3148 av Betty Malmberg och Erik Bengtzboe. I motion 2017/18:2988 av Sofia Fölster och Maria Malmer Stenergard (båda M) vill motionärerna att turordningsreglerna i anställningsskyddslagen helt tas bort så att alla företag, oavsett storlek, har incitament att nyanställa (yrkande 1).

Sverigedemokraterna föreslår i motion 2017/18:2643 av Sven-Olof Sällström m.fl. att undantaget från turordningsreglerna i anställningsskyddslagen utökas från två till fem personer (yrkande 8). Enligt partiet hämmar de nuvarande reglerna såväl tillväxten som företagets anställningsbenägenhet.

I partimotion 2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. belyser även Vänsterpartiet frågan om det s.k. tvåpersonersundantaget i anställningsskyddslagen. Enligt partiet inskränker undantaget förhandlingsrätten och ökar otryggheten för alla anställda på små arbetsplatser. Vänsterpartiet vill därför att anställningsskyddslagen ändras så att arbetsgivarens rätt att ensidigt undanta två personer från turordningen tas bort (yrkande 15).

Liberalerna framhåller i partimotion 2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. att arbetsrätten behöver moderniseras. En sak som partiet vill se är att

turordningsreglerna i anställningsskyddslagen ändras så att undantagsregeln utökas till att omfatta fem personer för företag upp till 49 anställda (yrkande 5). Enligt partiet skulle en sådan ändring möjliggöra större frihet och flexibilitet för företag att behålla kompetent personal vid uppsägning och ge yngre personal större möjlighet att konkurrera på arbetsplatsen.

Kristdemokraterna föreslår i motion 2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. att undantaget från turordningsreglerna utökas till fyra personer oavsett företagets storlek (yrkande 24). Syftet med reformen är att företag ska kunna behålla nyckelpersoner och främja ett flexiblare arbetsliv och en god omställningsförmåga.

Rättslig bakgrund

Turordningsreglerna i 22 § anställningsskyddslagen är aktuella vid arbetsbristsituationer när personer ska sägas upp och valet står mellan flera arbetstagare. Huvudregeln är att arbetstagare med kortare anställningstid står först i tur att sägas upp, före arbetstagare med längre anställningstid. Vid lika anställningstid ger högre ålder företräde. Om en arbetstagare måste omplaceras för att få fortsatt arbete krävs att arbetstagaren har tillräckliga kvalifikationer för det fortsatta arbetet. En domstol kan pröva om arbetsgivarens uppsägning står i strid med turordningsreglerna och om så är fallet döma arbetsgivaren att betala skadestånd.

Sedan den 1 januari 2001 gäller ett undantag från den gällande turordningsprincipen, det s.k. tvåpersonersundantaget. Regeln innebär att en arbetsgivare med högst tio arbetstagare får undanta högst två arbetstagare som enligt arbetsgivarens bedömning är av särskild betydelse för den fortsatta verksamheten. Den eller de personer som undantas har företräde till fortsatt anställning oavsett turordningen. Arbetsgivarens beslut att tillämpa undantagsbestämmelsen kan i normalfallet inte prövas rättsligt.

Reglerna i 22 § anställningsskyddslagen är dispositiva genom att en avvikelse får göras genom kollektivavtal. Om avtalet inte har slutits eller godkänts av en central arbetstagarorganisation krävs att det finns ett sådant avtal mellan parterna i andra frågor.

Utskottets ställningstagande

Motionerna i detta avsnitt kan delas upp i två huvudgrupper. För det första vill ett antal motionärer se förändringar av själva grundkonstruktionen för turordningsreglerna så att reglerna i högre grad baseras på kompetens. För det andra vill motionärer från flera olika partier se förändringar i fråga om tvåpersonersundantaget. Flera partier vill att möjligheten till undantag ska utökas på olika sätt medan Vänsterpartiet vill att rätten att undanta två personer ska tas bort ur anställningsskyddslagen.

När det gäller frågan om att ändra turordningsreglerna så att kompetens ska väga tyngre delar inte utskottet den bild som målas upp i Moderaternas

partimotion. Dagens regelverk utgör inte i praktiken det stora hinder för företagen att anställa eller behålla viss kompetens som Moderaterna menar. Lagstiftningens dispositiva karaktär gör i stället att det redan i dag är möjligt att i förhandlingar mellan parterna söka konstruktiva lösningar när en arbetsgivare tvingas till uppsägningar på grund av arbetsbrist. Denna ordning, som är en naturlig följd av den svenska arbetsmarknadsmodellen, är enligt utskottet väl lämpad för att lösa situationer när turordningsfrågor ställs på sin spets. Parterna har i dessa situationer goda möjligheter att t.ex. väga in behovet av viss kompetens på en arbetsplats.

Att som två enskilda moderata motionärer föreslår helt ta bort turordningsreglerna ur anställningsskyddslagen är enligt utskottet ett förslag som vittnar om bristande respekt för den svenska arbetsmarknadsmodellen.

När det gäller möjligheten att undanta personer från turordningen vill utskottet framföra följande. Utskottet anser att arbetsrätten ska skapa förutsättningar för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och arbetsgivarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande. Flexibilitet på arbetsmarknaden är alltså viktigt. Men det är minst lika viktigt att de anställda känner sig trygga. Det är lagstiftarens uppgift att tillsammans med parterna på arbetsmarknaden finna en lämplig nivå i balansen mellan flexibilitet och trygghet. Utskottet anser att anställningsskyddslagen är central för att skapa den önskade balansen och att turordningsreglerna utgör en viktig del i detta. Utskottet anser att nuvarande reglering är väl avvägd.

Ett utökat undantag, som i olika varianter föreslås av Sverigedemokraterna, Liberalerna och Kristdemokraterna, skulle enligt utskottet riskera att ge utrymme för godtycke och osaklig särbehandling av arbetstagare vid arbetsbrist. Att som Vänsterpartiet föreslår slopa undantagsregeln är inte heller rätt väg att gå, eftersom det skulle riskera att rubba den balans som i dag råder. Även när det gäller tvåpersonersundantaget finns det skäl att framhålla att parterna kan komma överens om en annan ordning i kollektivavtal.

Vidare vill utskottet särskilt framhålla att förändringar av det arbetsrättsliga regelverket bör vara väl förankrade hos arbetsmarknadens parter för att de ska få det genomslag som önskas. Det gäller förändringar av såväl turordningsreglerna i stort som särskilda delar såsom tvåpersonersundantaget. Parterna har och bör fortsätta att ha ett stort ansvar när det gäller arbetsmarknadens funktionssätt. Innan förslag genomförs på området är det därför viktigt med stöd hos arbetsmarknadens parter.

Utskottet avstyrker mot denna bakgrund samtliga motionsyrkanden.

Företrädesrätten till återanställning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om företrädesrätten till återanställning.

Jämför reservation 12 (M) och 13 (V).

Motionerna

I partimotion 2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. uttrycker Moderaterna att det finns ett behov av att reformera och modernisera arbetsrätten för att förbättra matchningen, öka rörligheten och underlätta för fler att få det första jobbet. Som ett led i detta vill partiet att företrädesrätten till återanställning i anställningsskyddslagen ses över (yrkande 16).

Vänsterpartiet föreslår i partimotion 2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. att kvalifikationstiden för företrädesrätt till återanställning kortas ned så att den inträder efter sammanlagt sex månaders anställning under de senaste två åren och att tiden under vilken företrädesrätten gäller förlängs till tolv månader efter anställningens upphörande (yrkande 13). Partiet menar att denna åtgärd är viktig för att bl.a. motverka godtyckliga uppsägningar. I samma motion anser partiet att regeringen bör återkomma med förslag om att det i anställningsskyddslagen införs en tydlig skrivning där det framgår att det inte är tillåtet att anlita inhyrda från bemanningsföretag när det finns anställda som har företrädesrätt till återanställning (yrkande 18).

Lena Asplund (M) anser i motion 2017/18:2049 att återanställningsskyddet bör ses över eftersom det bl.a. riskerar att dränera små och medelstora företag genom att dessa företag inte kan anställa den arbetskraft de bäst behöver.

Rättslig bakgrund

En tillsvidareanställd eller tidsbegränsat anställd arbetstagare som har sagts upp på grund av arbetsbrist har enligt 25 § anställningsskyddslagen företrädesrätt till återanställning i den verksamhet där han eller hon tidigare varit sysselsatt. Företrädesrätten till återanställning förutsätter att arbetstagaren har varit anställd hos arbetsgivaren sammanlagt mer än tolv månader under de senaste tre åren. Vid säsonganställning gäller särskilda regler för företrädesrätt till återanställning. Företrädesrätten gäller från den tidpunkt då uppsägningen skedde och därefter tills nio månader har förflutit från den dag då anställningen upphörde. Om flera arbetstagare har företrädesrätt till återanställning bestäms enligt 26 § anställningsskyddslagen turordningen mellan dem enligt motsvarande principer som turordningen vid uppsägning.

Reglerna i 25 och 26 §§ är dispositiva på det sättet att avvikelser får göras genom kollektivavtal. Om avtalet inte har slutits eller godkänts av en central

arbetstagarorganisation krävs det dock att det mellan parterna finns ett sådant avtal i andra frågor eller att ett sådant avtal tillfälligt inte gäller.

Utskottets ställningstagande

I motionerna i detta avsnitt framställs förslag om att antingen se över eller förstärka företrädesrätten till återanställning i anställningsskyddslagen och om möjligheten att använda bemanningsanställda när tidigare anställda har företrädesrätt. Utskottet behandlade senast liknande yrkanden i betänkande 2016/17:AU7 (s. 23 f.).

Utskottet anser att det finns skäl att på nytt betona att företrädesrätten till återanställning i anställningsskyddslagen är en viktig del av det lagstadgade anställningsskyddet. Företrädesrätten utgör ett viktigt skydd mot godtyckliga uppsägningar. Om regelverket kringgås är det möjligt att vända sig till en domstol för att få prövat om en arbetsgivare har agerat i strid med regelverket eller inte. Det är viktigt att denna möjlighet finns och utnyttjas när så är påkallat. Det är också viktigt att sådana förfaranden föregås av fackliga förhandlingar enligt den modell som råder på den svenska arbetsmarknaden. Utskottet anser att den utformning i form av kvalifikationstid och längd som företrädesrätten i dag har i anställningsskyddslagen är tillfredsställande.

När det gäller frågan om att anlita inhyrd personal vill utskottet poängtera att möjligheten till detta kan vara värdefull för arbetsgivare i vissa sammanhang. Anlitandeformen fyller ett rimligt behov som finns på arbetsmarknaden. Utskottet noterar också att det råder en mycket hög grad av kollektivavtals-täckning bland arbetsgivarna i bemanningsbranschen, vilket innebär en trygghet för de anställda. Samtidigt delar utskottet Vänsterpartiets uppfattning att det är viktigt att möjligheten att hyra in arbetstagare inte missbrukas genom att personer med företrädesrätt förbigås. Utskottet har även noterat att oro har uttryckts från vissa arbetstagarorganisationer i samma fråga. Enligt utskottet finns det skäl att fortsätta bevaka frågan och ta den oro som finns på allvar. Företrädesrätten är central för att tillförsäkra alla arbetstagare en hög nivå av anställningstrygghet. Utskottet anser att regelverket i dag överlag tillåter företrädesrätten att spela den viktiga roll för anställningstryggheten som var lagstiftarens avsikt. Det gäller även i fråga om situationen med inhyrd personal.

Vidare finns det skäl att lyfta fram att arbetsmarknadens parter i stor utsträckning har reglerat frågor om inhyrning av personal och frågor kopplade till företrädesrätten i sina kollektivavtal. Utskottet välkomnar att parterna tar frågor om företrädesrätt på allvar och i många fall har reglerat dessa avtalsvägen.

Utskottet anser att den utformning som bestämmelserna har i dag är ändamålsenlig för att ta både arbetsgivarnas och arbetstagarnas intressen i beaktande. Utskottet kan således inte se att det skulle finnas några skäl för att ändra den ordning som gäller på området. I likhet med vad utskottet framfört tidigare utgår det från att regeringen kommer att agera om det skulle visa sig

att en ändring av regelverket är nödvändig för att stärka anställningstryggheten på arbetsmarknaden.

Utskottet avstyrker mot denna bakgrund samtliga motionsyrkanden.

Uthyrning av arbetstagare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. ändringar av uthyrningslagen och medbestämmandelagen.

Jämför reservation 14 (V).

Motionerna

Vänsterpartiet anser i partimotion 2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. att det bör göras ett tillägg till lagen (2012:854) om uthyrning av arbetstagare (uthyrningslagen) om att det inte är tillåtet att använda inhyrning för att tillgodose permanenta arbetskraftsbehov (yrkande 17). Vidare anser partiet att den fackliga vetorätten i medbestämmandelagen bör stärkas genom att det för ett fackligt veto mot inhyrning ska räcka att kollektivavtal saknas och att de fackliga organisationerna kan lägga in sitt veto även om det inte hållits någon förhandling enligt 38 § medbestämmandelagen (yrkande 19). I motionen anför partiet också att uthyrningslagen bör kompletteras med en bestämmelse som ger arbetstagare och avtalslutande fackförbund rätt att på begäran ta del av bemanningsföretagens affärsavtal (yrkande 20). Partiet anser också att regeringen bör verka för en ändring i EU:s bemanningsdirektiv så att medlemsstaterna själva ska kunna besluta huruvida bemanningsföretag ska vara tillåtna på den egna arbetsmarknaden (yrkande 16).

Teres Lindberg m.fl. (S) anser i motion 2017/18:2175 att det är viktigt att uthyrningslagen är tydlig när det handlar om uthyrning vid stadigvarande arbetskraftsbehov. Det bör inte vara möjligt att sätta anställningsskyddslagen åt sidan genom att säga upp personal för att sedan hyra in personal från bemanningsföretag för samma arbetsuppgifter.

Utskottets ställningstagande

De olika frågeställningar i relation till uthyrning av arbetstagare som är aktuella i motionerna i detta avsnitt har utskottet behandlat vid upprepade tillfällen under mandatperioden, senast i betänkande 2016/17:AU7 (s. 9 f. och 27 f.). Utskottet står fast vid det resonemang som förs i betänkandet och ser inte skäl att här i sin helhet upprepa det på nytt.

Utskottet vill dock framhålla att utgångspunkten vid inhyrning bör vara att ett stadigvarande arbetskraftsbehov normalt ska tillgodoses genom anställning av egen personal. Samtidigt är det så att vare sig EU:s bemanningsdirektiv eller uthyrningslagen ställer något krav på att inhyrning endast ska tillgodose

ett tillfälligt behov. Utskottet anser att det är viktigt att arbetstagarorganisationer som är verksamma på arbetsplatser där inhyrning sker har en reell möjlighet till insyn och inflytande över arbetsgivarens beslut att hyra in personal. För att det ska vara möjligt krävs att det finns ett regelverk som möjliggör detta. Med den svenska arbetsmarknadsmodellen, där kollektivavtal verkar tillsammans med lagregler, finns ett regelverk som tillåter just detta. Utskottet anser att detta system överlag fungerar väl och att det även i fortsättningen bör vara utgångspunkten för en väl fungerande arbetsmarknad.

En förutsättning för att arbetsmarknadsmodellen ska fungera tillfredsställande är att det finns starka och ansvarstagande parter på såväl arbetstagar- som arbetsgivarsidan, dvs. parter som kan se till att kollektivavtal med rimliga villkor och skydd kommer till stånd på arbetsplatserna samt att lagar och avtalsregler efterlevs. Detta är inte minst viktigt i situationer när en arbetsgivare vill lägga ut ett arbete på någon som ska utföra arbete i verksamheten utan att vara anställd, t.ex. när det är fråga om entreprenad eller att hyra in arbetstagarare från ett bemanningsföretag. Utskottet anser således att det är viktigt att värna parternas roll på arbetsmarknaden och välkomnar att regeringen på ett tydligt sätt gör detta.

Utskottet avstyrker mot denna bakgrund samtliga motionsyrkanden.

Utökad rätt till ledighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. utökad rätt till ledighet för att bedriva näringsverksamhet och olika former av ledighet för föräldrar.

Jämför reservation 15 (M), 16 (SD), 17 (V) och 18 (KD).

Motionerna

Moderaterna föreslår i motion 2017/18:3212 av Ewa Thalén Finné m.fl. att rätten till tjänstledighet för att starta företag förlängs från dagens sex månader till minst ett år (yrkande 4). Partiet vill genom förslaget minska klivet från anställning till eget företagande. Motsvarande förslag framförs av partiet i motionerna 2017/18:3405 (yrkande 4) och 2017/18:3416 (yrkande 6), båda av Lars Hjalmered m.fl.

Sverigedemokraterna anser i motion 2017/18:927 av Josef Fransson m.fl. att det finns skäl att överväga en förlängning av tiden som det är möjligt att vara tjänstledig för att bedriva näringsverksamhet från sex till nio månader (yrkande 1). I motion 2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. vill Sverigedemokraterna utöka den lagstadgade deltidsrätten för föräldrar under barnets första åtta år, ned till 50 procent från dagens 75 procent (yrkande 14). Partiet framför liknande förslag även i motionerna 2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (yrkande 5) och 2017/18:1638 av Per Ramhorn m.fl. (yrkande 14).

Sverigedemokraterna föreslår vidare i motion 2017/18:982 att det inrättas fem särskilda och frivilliga förskoledagar för föräldrar när förskolan är sommarstängd, i form av en lagstadgad rätt till tjänstledighet (yrkande 16).

I motion 2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. yrkar Vänsterpartiet att regeringen bör återkomma med ett förslag om att utöka möjligheten till tjänstledighet för att starta eller ta över ett befintligt företag upp till tolv månader (yrkande 12). Partiet vill genom förslaget överbrygga det gap som i dag finns mellan att vilja starta ett företag och att faktiskt göra det.

Kristdemokraterna föreslår i partimotion 2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. att varje förälder ska ges rätt till 20 månaders tjänstledighet för vård av barn utöver tjänstledighet med föräldrapenning (yrkande 8). I samma motion föreslår partiet att rätten till ledighet för vård av barn utökas med fem dagar per år för varje förälder (yrkande 33). Vidare anser partiet i motion 2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. att rätten till tjänstledighet vid anhörigomsorg bör ses över (yrkande 64).

I motion 2017/18:793 av Sara Karlsson (S) vill motionären att regeringen ska se över möjligheten att utöka den lagstadgade semestern, exempelvis med en sjätte semestervecka.

Utskottets ställningstagande

Motionerna i detta avsnitt innehåller förslag på olika former av utökad ledighet från arbetet för skilda ändamål. Utskottet har vid upprepade tillfällen under mandatperioden behandlat liknande yrkanden, senast i betänkande 2016/17:AU7 (s. 25 f.). Utskottet anser att en stor del av det resonemang som framfördes där gäller även för de yrkanden som framställts under det nuvarande riksmötet. Det finns således inte skäl att i sin helhet upprepa resonemanget.

Moderaterna, Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet vill att arbetstagares rätt till tjänstledighet för att bedriva näringsverksamhet ska utökas genom att tillåta en längre ledighetsperiod än i dag. Utskottet delar inte denna uppfattning utan anser att dagens regelverk på området överlag är väl avvägt mellan de olika intressen som gör sig gällande. Utskottet noterar också att Utredningen för hållbart arbetsliv över tid i sitt nyligen avlämnade delbetänkande (SOU 2018:24) har lämnat förslag som ligger i närheten av det som yrkas. Utredningen föreslår bl.a. att en möjlighet till utvecklingsledighet för arbetstagare bör införas. Arbetstagare som är etablerade på arbetsmarknaden ska efter överenskommelse med sin arbetsgivare ha möjlighet att ansöka och bli anvisad utvecklingsledighet. Ledigheten, som kan vara mellan tre och tolv månader, ska t.ex. kunna ägnas åt att starta näringsverksamhet. Utredningen föreslår även att det ska införas en utökad rätt till tjänstledighet för arbetstagare som vid sidan av sin anställning vill bedriva näringsverksamhet. Utskottet kommer att följa regeringens vidare beredning av betänkandet med intresse.

Ett antal motionsyrkanden från Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna tar sikte på olika former av ledighet för föräldrar och anhöriga.

Utskottet delar visserligen uppfattningen att det är viktigt att föräldrar tar en aktiv del i samtliga delar av sina barns uppväxt, däribland skolgången. Utskottet anser också att de insatser som många människor gör i form av att vårda en anhörig fyller en viktig funktion i samhället. Det system som vi har i dag, med bl.a. en generös rätt till föräldraledighet, är dock utformat på ett sätt som skapar en bra grund för att människor ska kunna ta till vara sina intressen som föräldrar och anhöriga. Det finns också en risk att utökad ledighet för att ta hand om barn och anhöriga kan påverka jämställdheten negativt, då kvinnor i klart större utsträckning än män tar ut sådan ledighet. Utskottet noterar även att Utredningen om en modern föräldraförsäkring i sitt nyligen lämnade slutbetänkande (SOU 2017:101) inte pekat på behov av några ändringar i ledighetslagstiftningen i de avseenden som är aktuella i motionsyrkandena. Utskottet anser därför att det inte finns skäl att ta initiativ till några förändringar på området.

När det gäller rätten till ledighet på den svenska arbetsmarknaden på ett övergripande plan och mer omfattande förändringar, såsom en sju semestervecka som föreslås i ett motionsyrkande, vill utskottet framföra följande. Utskottet anser att det är önskvärt att arbetsmarknadens parter så långt som möjligt tar ansvar för vilka närmare arbetsrättsliga villkor som ska gälla i arbetslivet. Det gäller för alla som arbetar i Sverige, oavsett varifrån man kommer och oavsett vilken livssituation man befinner sig i. Genom att parterna tar ett sådant ansvar kan långsiktig stabilitet uppnås, samtidigt som parterna själva har möjlighet att anpassa villkoren till de förutsättningar som råder i respektive bransch. Utskottet anser att det är statens uppgift att skapa förutsättningar för parterna att ta ett sådant ansvar och samtidigt säkerställa vissa grundläggande villkor. Nuvarande regelverk är överlag väl utformat för att tillgodose just detta. När det särskilt gäller antalet semesterdagar kan utskottet också konstatera att flera kollektivavtal har reglerat det genom att erbjuda en mer generös ledighet än de 25 dagar som gäller enligt semesterlagen (1977:480).

Utskottet avstyrker mot denna bakgrund samtliga motionsyrkanden.

Stridsåtgärder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. införandet av en proportionalitetsprincip, rätten att vidta stridsåtgärder när kollektivavtal finns och sympatiåtgärder.

Jämför reservation 19 (KD), 20 (M, KD) och 21 (L) samt särskilt yttrande 4 (L) och 5 (C).

Motionerna

I partimotion 2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. anser Moderaterna att det bör övervägas om möjligheten att vidta sympatiåtgärder ska begränsas genom införandet av en proportionalitetsprincip (yrkande 25). Partiet menar att det kan behövas för att värna arbetsfreden och för att oskyldiga företag och arbetstagare inte ska drabbas av en konflikt.

Liberalerna menar i partimotion 2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. att svenska företag har en nackdel jämfört med företag i konkurrerande länder. Detta eftersom vårt nationella regelverk sticker ut genom bl.a. en oreglerad rätt till sympatiåtgärder, generösa möjligheter att varsla och avsaknaden av en proportionalitetsprincip. Partiet vill därför införa en proportionalitetsprincip i strejkrätten, som innebär att det måste finnas en rimlig proportion mellan mål och tillgripna medel i en konflikt (yrkande 7). Ett liknande yrkande framförs av partiet även i motion 2016/17:2021 av Said Abdu m.fl. Vidare vill Liberalerna i partimotion 2017/18:3628 förbjuda stridsåtgärder av tredjeman riktade mot parter bundna av kollektivavtal (yrkande 8).

Kristdemokraterna vill i motion 2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. införa vissa förändringar i reglerna för konfliktåtgärder inom arbetsrätten (yrkande 26). Det ska ske genom att stärka medlingens roll så att parterna inte får använda sig av konfliktåtgärder utan att först söka medling via Medlingsinstitutet eller, om parterna är eniga, en oberoende part. Partiet vill även se över lagstiftningen om sympatiåtgärder på arbetsmarknaden (yrkande 27). Avsikten är att det ska införas ett proportionalitetskrav för sympatiåtgärder så att de inte oskäligt drabbar någon motpart eller hotar samhällsviktiga funktioner.

Ett antal enskilda motionärer från Moderaterna har också framfört olika yrkanden om regelverket om stridsåtgärder. I motion 2017/18:2697 av Katarina Brännström vill motionären begränsa konflikträtten när kollektivavtal redan finns (yrkande 1), införa en proportionalitetsprincip vid sympatiåtgärder (yrkande 2) och införa en lag som påvisar vad som är en samhällsfarlig konflikt (yrkande 3). Förslag om att begränsa konflikträtten när kollektivavtal redan finns framförs även i motion 2017/18:3053 av Lars Hjälmered (yrkande 2). I motion 2017/18:2735 av Jenny Petersson anförs att rimligheten och utformningen av arbetstagarorganisationernas lagstadgade

möjligheter till stridsåtgärder bör ses över. I motionerna 2017/18:2917 av Jesper Skalberg Karlsson och 2017/18:3159 av Ulrika Karlsson i Uppsala förespråkas en proportionalitetsprincip vid stridsåtgärder. Borianna Åberg anser i motion 2017/18:2925 att det finns skäl att överväga en komplettering av medbestämmandelagen med regler som förbjuder arbetstagarorganisationer att utöva blockader mot företag med färre än tio anställda.

Markus Wiechel (SD) framför i motionerna 2016/17:2518 och 2017/18:2087 likalydande krav på att regeringen bör göra en översyn av rätten till fackliga sympatiåtgärder.

Rättslig bakgrund

Regeringsformen och medbestämmandelagen

Rätten att vidta stridsåtgärder på arbetsmarknaden är grundlagsskyddad i Sverige. Enligt 2 kap. 14 § regeringsformen gäller att "[e]n förening av arbetstagare samt arbetsgivare och en förening av arbetsgivare har rätt att vidta stridsåtgärder på arbetsmarknaden, om inte annat följer av lag eller avtal". Grundlagsskyddet tillkommer således dem som kan vara parter i ett kollektivavtal.

Av bestämmelsen i regeringsformen framgår att en begränsning av rätten att vidta stridsåtgärder kräver stöd i lag eller avtal. I lag begränsas rätten framför allt av fredspliktsreglerna i medbestämmandelagen. I 41 § medbestämmandelagen anges att fredsplikt gäller under vissa omständigheter. Arbetsgivare och arbetstagare som är bundna av kollektivavtal får i princip inte vidta eller delta i arbetsinställelse, blockad, bojkott eller annan därmed jämförlig stridsåtgärd. Fredsplikt gäller också i andra fall som preciseras i lagtexten. Stridsåtgärder som bryter mot fredsplikten betecknas som olovliga.

En sympatiåtgärd innebär att arbetsgivar- eller arbetstagarparten utan att själva vara primär part i en konflikt stöttar en annan parts stridsåtgärder genom att vidta egna stridsåtgärder. Av 41 § medbestämmandelagen framgår motsatsvis att bundenhet av kollektivavtal i sig inte utgör något hinder mot att en part vidtar sympatiåtgärder till förmån för en annan part som är invecklad i en lovlig arbetskonflikt. Av samma bestämmelse framgår dock uttryckligen att fredsplikt gäller om stridsåtgärden har till ändamål att stödja någon annan, när denne inte själv får vidta stridsåtgärd. Utgångspunkten för en tillåten sympatiåtgärd är alltså att primärkonflikten också är tillåten.

I 42 § medbestämmandelagen regleras organisationernas ansvar för fredsplikten. Det anges bl.a. att en arbetsgivar- eller arbetstagarorganisation inte får anordna eller på något annat sätt föranleda en olovlig stridsåtgärd och inte heller genom understöd eller på annat sätt medverka vid en sådan åtgärd. En organisation som inte själv har ett kollektivavtal för området har däremot normalt rätt att vidta självständiga stridsåtgärder. Arbetsdomstolen har t.ex. uttalat att en arbetstagarorganisation som regel får vidta stridsåtgärder i syfte att träffa kollektivavtal på en arbetsplats där ett annat kollektivavtal redan

gäller, även om kollektivavtalet i viss utsträckning skulle strida mot det avtal som redan har träffats (se t.ex. AD 2004 nr 96).

Stridsåtgärdsutredningen

Regeringen beslutade i juni 2017 om att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att överväga vissa ändringar i rätten att vidta stridsåtgärder på arbetsmarknaden (undantaget sympatiåtgärder och s.k. indrivningsblockader). Enligt direktiven (dir. 2017:70) ska utredaren bl.a. ta ställning till om det är möjligt och lämpligt att begränsa rätten att vidta stridsåtgärder i andra syften än att reglera villkor i ett kollektivavtal. Utredaren ska även ta ställning till om det är möjligt och lämpligt att förändra fredspliktsreglerna i situationer när en arbetsgivare, som är bunden av ett svenskt kollektivavtal i förhållande till en arbetstagarorganisation, utsätts för stridsåtgärder av en annan arbetstagarorganisation. Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2018.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att utgångspunkten är att den svenska arbetsmarknadsmodellen och regelverket som omgärdar denna ska skapa goda förutsättningar för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och arbetsgivarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande. Det är också viktigt att modellen bidrar till tillväxten och tillförsäkrar att företag verk samma på den svenska arbetsmarknaden kan upprätthålla sin konkurrenskraft. Utskottet anser att modellen över tid har visat sig fungera väl just för att skapa dessa förutsättningar. Det beror inte minst på att modellen har visat sig kunna utvecklas över tid och anpassas till rådande förhållanden.

Utskottet noterar att regeringen arbetar på flera fronter för att stärka och utveckla den svenska arbetsmarknadsmodellen, ett arbete som sker såväl nationellt som inom EU och internationellt. Det är välkommet att regeringens arbete sker utifrån inriktningen att kollektivavtalens ställning ska stärkas och värnas.

Utskottet konstaterar att Sverige i jämförelse med andra länder har mycket få förlorade arbetsdagar på grund av konflikter på arbetsmarknaden. Som exempel kan nämnas 2017 som var ett år med en omfattande avtalsrörelse. Av Medlingsinstitutets årsrapport för 2017 framgår att det inte förlorades en enda arbetsdag på grund av strejk eller lockout i avtalsförhandlingarna trots att det under året tecknades 497 avtal som omfattade ca 2,3 miljoner anställda. Sedan Medlingsinstitutet inrättades har detta aldrig inträffat under en avtalsrörelse av motsvarande storlek. När konfliktstatistiken summeras ihop går det ändå att utläsa att 2 570 arbetsdagar förlorades. Utskottet noterar att de förlorade arbetsdagarna i stort sett helt är hänförliga till en lokal konflikt i Göteborgs hamn.

Utskottet anser att den grundlagsskyddade rätten att vidta stridsåtgärder på arbetsmarknaden utgör en helt central del av den svenska arbetsmarknadsmodellen, en modell som alltså överlag fungerar väldigt väl för att ta sig an

nya utmaningar på arbetsmarknaden. Utskottet anser att den svenska arbetsmarknadsmodellen måste fungera på alla arbetsplatser. Utskottet kan konstatera att den långvariga konflikten i Göteborgs hamn är ett exempel på en situation där modellen inte kan anses fungera helt tillfredsställande och där modellens anpassningsförmåga ställs på prov.

Regelverket för stridsåtgärder innebär att medbestämmandelagens förbud mot stridsåtgärder för kollektivavtalsbundna parter är vidsträckt liksom rätten att vidta stridsåtgärder vid kollektivavtalslösa förhållanden. Fredsplikten är med andra ord nära förbunden med förhandlingsrätten i den svenska arbetsmarknadsmodellen. Situationen i Göteborgs hamn är sådan att stridsåtgärder har vidtagits mellan en arbetstagarorganisation utan kollektivavtal men med många medlemmar på arbetsplatsen och en arbetsgivare som har kollektivavtal med en annan arbetstagarorganisation. Just den här typen av situationer pekas också ut som problematisk av flera av motionärerna i detta avsnitt. Genomgående för dessa är uppfattningen att konflikträtten kan behöva begränsas i någon form på arbetsplatser där det redan finns kollektivavtal.

Utskottet konstaterar att även regeringen tar utvecklingen av kollektivavtalens ställning på största allvar och att situationen i Göteborgs hamn bevakas. Regeringen har tillsatt en utredning för översyn av stridsåtgärdsrätten i syfte att värna kollektivavtalens ställning på den svenska arbetsmarknaden (dir. 2017:70). Utskottet ser med stort intresse fram emot utredningens resultat och anser att dess arbete inte bör föregripas genom något initiativ från riksdagen.

Utskottet noterar vidare att ett antal motionärer har framställt olika yrkanden om sympatiåtgärder och behovet av en proportionalitetsprincip i någon form. Moderaterna och Kristdemokraterna vill t.ex. att rätten att vidta sympatiåtgärder ska begränsas genom en proportionalitetsprincip, medan Liberalerna förespråkar ett mer allmänt krav på proportionalitet när stridsåtgärder används. Andra yrkanden i detta avsnitt avser bl.a. förslag om krav på medling innan konfliktåtgärder ska få användas och särskilda regler för småföretag. Liknande yrkanden har behandlats av utskottet vid upprepade tillfällen under mandatperioden, senast i betänkande 2016/17:AU7 (s. 9 f.). Utskottet står fast vid de resonemang som tidigare har framförts och ser inte behov av att upprepa dessa i sin helhet.

Utskottet vill dock särskilt framhålla att införandet av en proportionalitetsprincip både skulle vara främmande för svensk arbetsrättslig tradition och riskera att bli starkt tvistedrivande. En arbetsmarknadsmodell som den svenska, som bygger på att kollektivavtal är det viktigaste instrumentet för att reglera löner och villkor, bör enligt utskottet ge goda möjligheter för arbetstagarorganisationer att som sista åtgärd vidta stridsåtgärder. Det inkluderar även möjligheten att vidta sympatiåtgärder. Utskottet konstaterar också att varken sympatiåtgärder eller införandet av en proportionalitetsprincip i någon form ingår i Stridsåtgärdsutredningens uppdrag. Utskottet anser sammantaget att det inte finns skäl att vidta några åtgärder med anledning av de framställda motionsyrkandena.

Utskottet avstyrker mot denna bakgrund samtliga motionsyrkanden.

Utstationering av arbetstagare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. ett återinförande av lex Laval och olika förslag om sanktioner.

Jämför reservation 22 (M, C, L, KD) och 23 (V) samt särskilt yttrande 6 (SD).

Motionerna

Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna framhåller i den gemensamma motionen 2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. att de ändringar som infördes i utstationeringslagen i juni 2017 är för långtgående. Enligt partierna kan en utstationerande arbetsgivare numera inte freda sig mot stridsåtgärder – oavsett hur bra arbetsvillkor arbetstagarna har. Det innebär att det blir mindre attraktivt för företag från andra länder att komma hit. Vidare anser partierna att ändringarna med stor sannolikhet är oförenliga med EU-rätten. Partierna vill därför återinföra lex Laval för att förbättra rörligheten inom EU (yrkande 13). Motsvarande förslag framförs även av Moderaterna i partimotion 2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (yrkande 27), av Kristdemokraterna i motion 2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (yrkande 23) och av Désirée Pethrus (KD) i motion 2017/18:1030 (yrkande 3).

I motionen 2017/18:3177 påpekar Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna vidare att det är viktigt att information om vad som gäller på den svenska arbetsmarknaden finns lättillgänglig för att underlätta för utstationerade företag att göra rätt och för utstationerade arbetstagare att ta till vara sina rättigheter. Partierna noterar att kravet på arbetstagarorganisationerna att ge in relevanta kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket inte följs särskilt väl. Partierna anser därför att sanktioner bör införas kopplade till arbetstagarorganisationernas skyldighet att lämna in kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket (yrkande 14). Motsvarande förslag framförs även av Moderaterna i partimotion 2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (yrkande 26), av Kristdemokraterna i motion 2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (yrkande 22) och av Désirée Pethrus (KD) i motion 2017/18:1030 (yrkande 4).

Sverigedemokraterna anför i motion 2017/18:2643 av Sven-Olof Sällström m.fl. att utstationeringsdirektivet bör reformeras så att månadsrapportering och anmälningsplikt görs tvingande för samtliga företag som har utstationerad arbetskraft i Sverige och att en borte maxgräns för hur länge en arbetstagare kan vara utstationerad bestäms till tre månader (yrkande 12).

I partimotion 2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. anser Vänsterpartiet att systemet med anmälningskyldighet för utländska företag som utstationerar arbetstagare till Sverige bör utvidgas så att även köparna omfattas av sanktionsansvaret (yrkande 4). Enligt partiet är det nödvändigt att inkludera

även dem som anlitar oregistrerade utländska företag för att få ett effektivt system, och partiet hänvisar till erfarenheter från Danmark.

Rättslig bakgrund

Utstationeringsdirektivet och tillämpningsdirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG av den 16 december 1996 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster (utstationeringsdirektivet) reglerar vilket lands arbets- och anställningsvillkor som ska tillämpas vid utstationering av arbetstagare. De centrala bestämmelserna i utstationeringsdirektivet finns i artikel 3. Av artikeln framgår att medlemsstaterna ska se till att utstationerade arbetstagare inom deras territorium garanteras de arbets- och anställningsvillkor som är fastställda i lag eller, när det gäller byggverksamhet, i s.k. allmängiltiga kollektivavtal, på sju uppräknade områden – den s.k. hårda kärnan.

Den 15 maj 2014 antogs det s.k. tillämpningsdirektivet till utstationeringsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/67/EU). Tillämpningsdirektivet syftar till att förbättra tillämpningen och efterlevnaden av utstationeringsdirektivet genom bestämmelser om åtgärder för att förhindra missbruk och kringgående av regler.

Utstationeringslagen

Utstationeringsdirektivet har genomförts i svensk rätt främst genom lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare, förkortad utstationeringslagen. Arbetsgivare från andra länder, oavsett vilken lag som annars gäller för anställningsförhållandet, ska tillämpa svensk lag för utstationerade arbetstagare på de områden som ingår i utstationeringsdirektivets hårda kärna, förutom i fråga om minimilön som inte regleras i lag (5 § utstationeringslagen). I Sverige finns eventuella bestämmelser om minimilön i kollektivavtal.

Efter den s.k. Lavaldomen¹ 2007 ändrades ett antal bestämmelser i utstationeringslagen, den s.k. lex Laval, med innebörden att rätten att vidta stridsåtgärder för att uppnå kollektivavtal begränsades gentemot utstationerande arbetsgivare. Enligt den ordning som då gällde kunde en svensk arbetstagarorganisation enligt dåvarande 5 a § utstationeringslagen vidta stridsåtgärder för att få till stånd kollektivavtal för utstationerade arbetstagare endast om vissa i paragrafen angivna förutsättningar var uppfyllda. Villkoren som fick krävas för arbetstagarna var minimivillkor enligt svenska kollektivavtal på de områden som ingår i den hårda kärnan. Stridsåtgärder fick dock inte vidtas om arbetsgivaren visade att arbetstagarna redan hade villkor som var minst lika förmånliga som minimivillkoren i ett svenskt, centralt

¹ Laval un Partneri Ltd mot Svenska Byggnadsarbetareförbundet, Svenska Byggnadsarbetareförbundets avdelning 1, Byggettan och Svenska Elektrikerförbundet, C-341/05, EU:C:2007:809.

branschavtal, den s.k. bevisregeln. Andra regler gäller för utstationerade uthyrda arbetstagare.

Med bakgrund i bl.a. Utstationeringskommitténs betänkande Översyn av lex Laval (SOU 2015:83) beslutade riksdagen i april 2017 om vissa nya utstationeringsregler (prop. 2016/17:107, bet. 2016/17:AU9, rskr. 2016/17:226). De nya reglerna innebär bl.a. ändringar av reglerna om stridsåtgärder enligt lex Laval och att tillämpningsdirektivet genomförs i svensk rätt. När det gäller lex Laval innebär ändringarna att arbetstagarorganisationers rätt att vidta stridsåtgärder inte längre begränsas av bevisregeln. I stället gäller ett system där kollektivavtalens rättsverkningar begränsas i förhållande till utstationerande arbetsgivare om kollektivavtalet har slutits som en följd av stridsåtgärder eller varsel om stridsåtgärder.

När det gäller de villkor som kan bli tillämpliga vid en utstationering i Sverige har arbetstagarorganisationer en informationsskyldighet enligt 9 a § utstationeringslagen att ge in de villkor till Arbetsmiljöverket som organisationen kan komma att kräva med stöd av stridsåtgärder. Berörda arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer ska anmäla var sin kontaktfunktion till Arbetsmiljöverket som ska kunna lämna information om kollektivavtalsvillkoren. Arbetsmiljöverket är enligt 9 § s.k. förbindelsekontor vid utstationering i Sverige.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis slå fast att det välkomnar att arbetstagare från andra länder kommer till Sverige för att arbeta. Rörlighet av arbetskraft inom EU är centralt för att se till att efterfrågan på arbetskraft inom hela EU kan mötas och att tillväxten upprätthålls. Internationell handel och öppenhet gentemot andra länder är avgörande för vårt välbefinnande. Rörlighet över gränserna skapar också möjligheter för många, såväl människor som företag, att utvecklas.

Utskottet vill dock tydligt slå fast att den fria rörligheten aldrig får betyda att människor som kommer till Sverige för att arbeta utnyttjas. En självklar utgångspunkt måste vara att de som arbetar i Sverige ska ha goda och rättvisa villkor i linje med kollektivavtal, oavsett varifrån de kommer. Svenska villkor ska gälla alla som arbetar på den svenska arbetsmarknaden.

I samband med att utskottet behandlade ändringar av utstationeringslagen under det senaste riksmötet motsatte sig allianspartierna delar av förslaget. Allianspartierna invände då bl.a. att rörligheten inom EU skulle riskera att hämmas och att förslaget skulle stå i strid med EU-rätten. Utskottet bemötte i betänkande 2016/17:AU9 (s. 13 f.) grundligt de invändningar som allianspartierna framförde. Utskottet anförde då bl.a. följande.

Utskottet delar därmed inte allianspartiernas uppfattning om att lex Laval bör behållas intakt, utan anser precis som regeringen att det är dags att överge nuvarande reglering och ersätta den med en förstärkt rätt för arbetstagarorganisationerna att ta strid för svenska kollektivavtal. Möjligheten att uppnå ett kollektivavtal i utstationeringssituationer bör enligt utskottet i så hög grad som möjligt motsvara vad som gäller i rent

inhemska situationer. I likhet med regeringen anser utskottet därmed att de begränsningar som följer av EU-rätten bör gälla endast när EU-rätten kräver det.

Utskottet konstaterar att allianspartierna nu på nytt framför samma argument om att det nya regelverket skulle göra det mindre attraktivt för företag från andra länder att komma hit och därmed hämma den fria rörligheten. Partierna oroar sig även för vad det ska innebära för branscher i behov av arbetskraft, såsom byggsektorn, och ifrågasätter på nytt förenligheten med EU-rätten. Utskottet anser att det resonemang som utskottet ställde sig bakom när regelverket infördes fortfarande står starkt. Det har inte framkommit några indikationer på att motsatsen skulle göra sig gällande.

Utskottet anser att det är anmärkningsvärt att allianspartierna innan det nya regelverket har varit i kraft i ens ett år anser sig ha underlag för att göra bedömningen att regelverket verkar hämmande på rörligheten av arbetskraft till den svenska arbetsmarknaden. Än mer iögonfallande blir denna uppfattning när Arbetsmiljöverkets statistik om utstationering för 2017 undersöks. Av denna framgår nämligen att det skedde en kraftig ökning av antalet utstationerade arbetstagare 2017. Under året anmäldes totalt 72 552 utstationerade arbetstagare till Arbetsmiljöverkets register, en ökning med 52 procent jämfört med föregående år och den markant största ökningen sedan registret infördes. Allianspartiernas farhågor för att det regelverk som infördes 2017 skulle verka hämmande för viljan att utstationera välbehövlig arbetskraft till Sverige verkar alltså vara betydligt överdriven. Utskottet bedömer det snarare som att de trygga och rättvisa villkor som erbjuds på den svenska arbetsmarknaden tilltalar arbetskraften. Utskottet anser också att allianspartiernas inställning tydligt visar på den skiljelinje som finns i arbetsmarknadspolitiken mellan en grupp partier som väljer att inte stå upp för den svenska arbetsmarknadsmodellen fullt ut och regeringens linje att konsekvent försvara modellen.

Allianspartierna framställer även ett annat yrkande som också det framställdes i samband med att utskottet beslutade om nya utstationeringsregler under det senaste riksmötet, nämligen krav på att sanktionera skyldigheten att ge in kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket. Utskottet står fast vid den uppfattning som framfördes vid den tidigare behandlingen. Utskottet anser således att bestämmelsen som allianspartierna riktar in sig på är ändamålsenligt utformad som den ser ut i dag. Utskottet utgår också från att regeringen noga kommer att följa utvecklingen och att den är öppen för att överväga andra åtgärder om inte syftet med regleringen uppfylls. Det är dock för tidigt att, som allianspartierna verkar förespråka, redan nu utvärdera och konstatera att en bestämmelse som inte haft sin nuvarande utformning i ens ett år är otillräcklig.

När det gäller Sverigedemokraternas yrkande om att revidera utstationeringsdirektivet i vissa avseenden konstaterar utskottet att det pågår ett arbete inom EU med att revidera utstationeringsdirektivet. Utskottet anser inte att det finns skäl att föregripa detta arbete genom något initiativ från riksdagens sida.

Vänsterpartiet har framställt ett yrkande om att systemet med anmälningsskyldighet för utländska företag som utstationerar arbetstagare till Sverige bör utvidgas så att även köparna omfattas av sanktionsansvaret. Utskottet konstaterar att partiet framställde ett liknande yrkande i samband med att utskottet beslutade om nya utstationeringsregler under förra riksmötet. Utskottets uppfattning var då att det inte framkommit skäl att ändra på den nuvarande ordningen där anmälningsskyldigheten åvilar det utstationerande företaget. Utskottet har inte ändrat uppfattning i denna fråga heller.

Utskottet avstyrker mot denna bakgrund samtliga motionsyrkanden.

Entreprenörsansvar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om entreprenörsansvar.
Jämför särskilt yttrande 7 (SD).

Motionen

Sverigedemokraterna föreslår i motion 2017/18:2643 av Sven-Olof Sällström m.fl. att huvudentreprenörsansvar införs för alla arbetstagare inom byggsektorn (yrkande 13).

Utskottets ställningstagande

Frågan om att införa ett entreprenörsansvar i byggsektorn har behandlats av utskottet vid flera tillfällen under mandatperioden, senast i betänkande 2016/17:AU7 (s. 31 f.). I likhet med vad som har framförts tidigare anser utskottet att situationer med flera nivåer av underentreprenörer kan öka risken för att det uppstår problem på arbetsmarknaden, både för de anställda och för samhället. Det förekommer att arbetstagare som befinner sig långt ned i entreprenadkedjan har problem med att få sin intjänade lön utbetald. För samhället kan det få följderna att skatt och sociala avgifter undanhålls. Ett system med entreprenörsansvar är en möjlig väg för att förhindra oseriösa entreprenörer och exploatering av arbetskraften på den svenska arbetsmarknaden.

Utskottet noterar att regeringen nyligen har överlämnat en proposition till riksdagen med förslag om att införa ett entreprenörsansvar för lönefordringar i bygg- och anläggningsbranschen (prop. 2017/18:214). Förslaget innebär att en arbetstagare i bygg- och anläggningsbranschen som inte får ut sin lön ska kunna få betalt av det företag som anlitat arbetstagarens arbetsgivare. I andra hand ska huvudentreprenören ansvara för utbetalning av lönen. Om entreprenörsansvaret aktualiseras kan den entreprenör som betalat arbetstagarens lön i efterhand kräva ersättning från arbetsgivaren. Förslaget innebär också att arbetstagaren och arbetstagarorganisationerna ska ha rätt till information om aktörerna i entreprenadkedjan. Parterna på arbetsmarknaden ska även i

fortsättningen kunna reglera frågan om entreprenörsansvar i kollektivavtal som då ska tillämpas i stället för lagstiftningen. Entreprenörsansvaret föreslås gälla både inhemska och utstationerade arbetstagare.

Utskottet välkomnar på ett generellt plan insatser som försvårar för oseriösa aktörer att verka på den svenska arbetsmarknaden men vill inte nu förekomma utskottets kommande behandling av regeringens förslag om ett entreprenörsansvar.

Utskottet avstyrker mot denna bakgrund motionsyrkandet.

Sociala rättigheter i EU

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om sociala rättigheter i EU.

Jämför reservation 24 (V) och särskilt yttrande 8 (L) och 9 (KD).

Motionerna

I partimotion 2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. anser Vänsterpartiet att regeringen bör verka för att EU ska anta ett juridiskt bindande socialt protokoll som tydliggör att fackliga rättigheter inte får underordnas ekonomiska intressen (yrkande 3).

I partimotion 2017/18:3194 av Jan Björklund m.fl. anför Liberalerna att partiet vill utveckla EU-samarbetet med grundläggande krav på sociala rättigheter, den s.k. sociala pelaren (yrkande 22). Partiet anser att sociala rättigheter gör att fler människor i Europa får ett bättre liv, samtidigt som EU:s tillväxt och ekonomi blir starkare.

Kristdemokraterna anser i motion 2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. att Sverige inte bör delta i arbetet med upprätta en europeisk pelare för sociala rättigheter (yrkande 34). Partiet menar att initiativet tar kraft och tid från områden som EU borde fokusera på. Pelaren innebär även att en grund skapas för att driva fram lagstiftning på områden som i dag inte är EU-gemensamma, vilket inte är en önskvärd ordning.

Utskottets ställningstagande

Vid toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt i Göteborg den 17 november 2017 undertecknade EU:s institutioner gemensamt den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Den sociala pelaren innehåller 20 principer som enligt kommissionen ”ska fungera som vägvisare för förnyad konvergens uppåt i fråga om sociala normer mot bakgrund av de föränderliga villkoren i arbetslivet”. Den 14 december 2017 tillstyrkte Europeiska rådet toppmötets slutsatser och betonade att den sociala pelaren bör genomföras både på EU-nivå och på medlemsstatsnivå. Vid mötet uppmanade rådet vidare kommissionen att föreslå lämplig övervakning av genomförandet.

Utskottet noterar att Liberalerna anför att EU-samarbetet bör utvecklas med den sociala pelaren, medan Kristdemokraterna har invändningar mot arbetet med den sociala pelaren. Utskottet konstaterar att den sociala pelaren nu har beslutats på EU-nivå. Sverige röstade för pelaren, och beslutet föregicks av överläggningar och samråd i riksdagen som gav sitt stöd till regeringens ståndpunkt. Utskottet noterar vidare att kommissionen nyligen presenterade ett meddelande om övervakning av genomförandet av den sociala pelaren (COM(2018) 130). Utskottet konstaterar att genomförandet av den sociala pelaren enligt meddelandet främst ska ske genom samordning och tematisk uppföljning och s.k. benchmarking inom ramen för den europeiska terminen.

Utskottet har förståelse för att regeringens arbete med frågor om sociala rättigheter på EU-nivå emellanåt innebär en svår balansgång mellan att värna den svenska arbetsmarknadsmodellen och att inta en konstruktiv hållning i förhandlingsarbetet. Inte minst därför är det viktigt med en tydlig dialog med riksdagen när det gäller den fortsatta utvecklingen på området. Utskottet utgår från att regeringen även framöver kommer att samverka med utskottet i önskad utsträckning. Mot bakgrund av det anförda kan inte utskottet se att det finns skäl till några initiativ med anledning av Liberalernas eller Kristdemokraternas motionsyrkanden.

När det gäller frågan om ett juridiskt bindande socialt protokoll på EU-nivå är det en fråga som utskottet har behandlat vid upprepade tillfällen under mandatperioden, senast i betänkande 2016/17:AU7 (s. 28 f.). I likhet med vad som tidigare har framförts i frågan anser utskottet att regeringen är tydlig i sina prioriteringar på området. Regeringen bedriver ett långsiktigt arbete för att stärka arbetstagares rättigheter och kollektivavtalens ställning på EU-nivå. Utskottet anser att en omfattande process med fördragsändringar inte är rätt väg att gå just nu. Det finns andra områden för att förstärka arbetstagares rättigheter som bör prioriteras i stället. Utskottet anser således att det inte finns skäl att rikta något tillkännagivande till regeringen med anledning av Vänsterpartiets yrkande.

Utskottet avstyrker mot denna bakgrund samtliga motionsyrkanden.

Registerutdrag i arbetslivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om registerutdrag i arbetslivet.

Motionen

Ingemar Nilsson (S) anser i motion 2017/18:2232 att det finns skäl att begränsa arbetsgivarnas möjligheter att begära utdrag ur brottsregistret vid andra tillfällen än när lagen kräver detta.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det är viktigt att värna alla arbetstagares personliga integritet. Som den många gånger svagare parten i ett anställningsförhållande eller redan vid ett ansökningsförfarande är det centralt att arbetstagare har ett väl avvägt regelverk med en god skyddsnivå att falla tillbaka på. Frågan om arbetsgivarnas möjligheter att begära registerutdrag har behandlats av utskottet vid flera tillfällen under mandatperioden, senast i betänkande 2016/17:AU7 (s. 32 f.).

Utskottet noterar att en eventuell begränsning av arbetsgivarnas möjlighet att få tillgång till uppgifter i belastningsregistret har övervägts i olika sammanhang. Såväl Utredningen om integritet i arbetslivet (SOU 2009:44) som Utredningen om registerutdrag i arbetslivet (SOU 2014:48) har lämnat förslag på området. Vid remitteringen av dessa utredningar var för sig framkom det synpunkter om att införandet av ett förbud mot registerkontroll i arbetslivet kan medföra ett behov av att utöka författningsstödet för registerkontroller för vissa aktörer, detta för att säkerställa att de som har ett reellt behov av registerkontroll även fortsättningsvis ska kunna använda metoden.

Utskottet noterar att regeringen har tillsatt en utredning just för att undersöka behovet av ett utökat författningsstöd för registerkontroller i arbetslivet (dir. 2018:12). Regeringen förklarade i samband med detta att det behöver utredas vilka lagliga möjligheter till registerkontroll som ska finnas innan det är möjligt att föreslå en lagstiftning med ett sådant generellt förbud som förespråkas i de båda tidigare utredningarna. I direktiven pekas vissa särskilda områden ut som utredaren ska rikta in sig på. Utskottet välkomnar att regeringen på detta vis beaktat de synpunkter som inkommit under beredningen av frågan om ett förbud mot registerkontroll i arbetslivet. Utskottet kommer att följa den fortsatta utvecklingen med intresse och vill inte föregripa utredningens arbete.

Utskottet avstyrker mot denna bakgrund motionsyrkandet.

Reservationer

1. Flexibla regelverk m.m., punkt 1 (M)

av Jessica Polfjärd (M), Jessica Roswall (M), Christian Holm Barenfeld (M) och Erik Andersson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 11 och 17 samt avslår motionerna

2017/18:758 av Jamal El-Haj (S),

2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8,

2017/18:1630 av Johan Nissinen (SD),

2017/18:1893 av Finn Bengtsson och Jan R Andersson (båda M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2543 av Anette Åkesson (M),

2017/18:2988 av Sofia Fölster och Maria Malmer Stenergard (båda M) yrkande 2,

2017/18:3081 av Isabella Hökmark (M),

2017/18:3788 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 5 och

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 33.

Ställningstagande

På många arbetsplatser finns det i dag arbetsuppgifter som utförs av personal som egentligen är anställda för att göra annat. Det finns också arbetsuppgifter som inte utförs, trots att det sannolikt skulle öka produktiviteten. Genom att exempelvis definiera enkla jobb i kollektivavtalen med lägre krav skulle nya arbetsgrupper kunna inrättas och dessa kunna avlasta mer utbildad personal. Därigenom skulle den akuta arbetskraftsbristen inom flera områden också kunna avhjälpas.

Vi anser att insatser behövs för att bättre än i dag kunna anpassa anställningskostnaderna till arbetskraftens produktivitet. Arbetsmarknadens parter bör därför öppna upp för nya typer av anställningar som tillåter detta. Från politikens håll bör sådana initiativ stödjas. Vi delar inte utskottets uppfattning att de initiativ som genomförts av regeringen och parterna skulle vara vare sig tillräckliga eller önskvärda. Om parterna inte förmår att träffa avtal om enkla jobb anser Moderaterna att trygghetsanställningar kan vara en väg framåt. Det

är en ny anställningsform som ger samma rättigheter som när man omfattas av kollektivavtal och fackförningsmedlemskap.

När det gäller regelverket för uppsägningstvister delar vi inte heller där utskottets uppfattning att detta skulle vara väl avvägt. Uppsägningstvister kan pågå under lång tid. Det innebär en stor osäkerhet och en stor kostnad för en arbetsgivare, som kan vara särskilt svår att bära för små företag. Moderaterna vill därför begränsa tiden i anställning under en uppsägningstvist till ett år samt sänka skadeståndsnivåerna för felaktiga uppsägningar för små företag. En sådan ordning skulle skapa en bättre förutsägbarhet för arbetsgivaren, vilket i längden skulle främja fler nyanställningar.

Vi anser därför att regeringen bör återkomma med förslag dels om att införa trygghetsanställningar om arbetsmarknadens parter inte förmår att träffa avtal om enkla jobb, dels om att ändra reglerna om uppsägningstvister i anställningsskyddslagen i enlighet med vad som anförts ovan.

2. Flexibla regelverk m.m., punkt 1 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Magnus Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 8 och avslår motionerna

2017/18:758 av Jamal El-Haj (S),

2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 7,

2017/18:1630 av Johan Nissinen (SD),

2017/18:1893 av Finn Bengtsson och Jan R Andersson (båda M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2543 av Anette Åkesson (M),

2017/18:2988 av Sofia Fölster och Maria Malmer Stenergard (båda M) yrkande 2,

2017/18:3081 av Isabella Hökmark (M),

2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 11 och 17,

2017/18:3788 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 5 och

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 33.

Ställningstagande

Svensk industris viktigaste tillgång är arbetskraften. För att den ska fortsätta vara det är det viktigt att prioritera den framtida kompetensförsörjningen. Denna tillgodoses främst genom att vi utbildar vår egen arbetskraft och ser till

att den matchas mot det behov som finns på den svenska arbetsmarknaden. När det gäller utbildning av vår egen arbetskraft är det viktigt att dels redan på grundskole- och gymnasienivå fånga ungdomarnas teknikintresse, dels stimulera vidareutbildning i arbetslivet, inte minst i tider av lågkonjunktur.

Utöver inhemsk arbetskraft kommer det alltid att finnas ett behov av att rekrytera viss högkompetent arbetskraft utifrån. För kompetenser som inte finns att tillgå på den svenska arbetsmarknaden är det viktigt att luckorna fylls på ett strukturerat sätt. Arbetsgivarna måste dock respektera svenska villkor i enlighet med den svenska arbetsmarknadsmodellen.

Vi anser därför att regeringen bör verka för att säkra kompetensförsörjningen i enlighet med vad som anförts ovan.

3. Flexiblare regelverk m.m., punkt 1 (C)

av Annika Qarlsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3788 av Helena Lindahl m.fl. (C) yrkande 5 och

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 33 och

avslår motionerna

2017/18:758 av Jamal El-Haj (S),

2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8,

2017/18:1630 av Johan Nissinen (SD),

2017/18:1893 av Finn Bengtsson och Jan R Andersson (båda M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2543 av Anette Åkesson (M),

2017/18:2988 av Sofia Fölster och Maria Malmer Stenergard (båda M) yrkande 2,

2017/18:3081 av Isabella Hökmark (M) och

2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 11 och 17.

Ställningstagande

Jag delar inte utskottets uppfattning att dagens regelverk i alla dess delar är väl avvägt, och att det inte skulle finnas behov av förändringar. Centerpartiet anser tvärtom att det behövs ett övergripande omtag om lagar och regler på den svenska arbetsmarknaden. Systemet behöver göras om så att trösklarna in på arbetsmarknaden sänks och flexibiliteten och tryggheten ökar. För att det ska vara möjligt behöver en rad olika regler ses över.

Vidare anser Centerpartiet att det är viktigt att slå vakt om flexibla arbetsformer som ger möjlighet att använda sig av t.ex. visstidsanställningar och säsongsanställningar. Flera olika branscher, såsom livsmedelsbranschen, är nämligen i hög grad säsongsbetonade, och arbetsgivarna har därför ett stort behov av tillfälligt anställd personal.

Jag anser därför att regeringen i enlighet med det som anförts ovan dels bör ta initiativ till förändringar av lagar och regler på arbetsmarknaden, dels bör värna flexibla anställningsformer.

4. Provanställning, punkt 2 (M, C, L, KD)

av Jessica Polfjärd (M), Jessika Roswall (M), Annika Qarlsson (C), Christian Holm Barenfeld (M), Said Abdu (L), Erik Andersson (M) och Erik Slottnér (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 3,
2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 14 och
2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 25.

Ställningstagande

Sverige byggs starkt genom fler i arbete. När många jobbar skapas mer resurser till den gemensamma välfärden. Att ha ett arbete och en inkomst ger människor makt över sina liv, liksom en känsla av gemenskap och av att vara behövd. Alliansens målsättning är därför att alla som vill och kan arbeta ska ha ett jobb att gå till. Arbetsmarknaden ska rymma även dem som i dag står långt ifrån att få ett jobb. Trots rådande högkonjunktur har stora grupper fortfarande svårt att få arbete. För att komma till rätta med denna problematik krävs åtgärder i det arbetsrättsliga regelverket.

En åtgärd som vi vill se är att möjligheterna till provanställning utökas. Vi anser, till skillnad från utskottet, att dagens regler på området inte är helt tillfredsställande. Vi tror att fler arbetsgivare skulle våga öppna dörren för den som står utan jobb om provanställningen förlängdes från sex till tolv månader. En sådan förändring bör inte uppfattas som ett angrepp på anställningstryggheten utan som en nödvändig insats för att få fler i arbete.

Vi anser därför att regeringen bör återkomma med ett förslag om att förlänga provanställningstiden i anställningsskyddslagen i enlighet med vad som anförts ovan.

5. Stärkt anställningsskydd, punkt 3 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 11, 12, 14 och 22 samt
avslår motionerna
2017/18:37 av Penilla Gunther (KD),
2017/18:586 av Caroline Helmersson Olsson och Sara Karlsson (båda S),
2017/18:606 av Hillevi Larsson (S),
2017/18:782 av Teres Lindberg m.fl. (S),
2017/18:1088 av Teres Lindberg m.fl. (S),
2017/18:1364 av Paula Holmqvist m.fl. (S),
2017/18:1850 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 2,
2017/18:2028 av Maria Plass (M),
2017/18:2631 av Hillevi Larsson (S),
2017/18:2632 av Gunilla Carlsson och Johan Büser (båda S) och
2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 3.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att tidsbegränsade anställningar fyller en nödvändig funktion på arbetsmarknaden. Det måste gå att ta in vikarier när anställda är föräldralediga, eller sjuka, och det måste gå att anställa extrapersonal vid tillfälliga arbetsanhopningar eller när det behövs specifik kunskap under begränsad tid. Problemet är att många arbetsgivare systematiskt använder tidsbegränsade anställningar för att täcka permanenta arbetskraftsbehov, därför att det är bekvämt att ha en flexibel personalstyrka. Åtgärder behövs för att komma åt de otrygga anställningar som många människor i dag sitter fast i.

Otrygga anställningar ger otrygga liv. När de inte är motiverade av tydliga och konkreta behov, och särskilt om de fortgår länge, utsätter de arbetstagare för risken att behandlas mer godtyckligt av arbetsgivaren. De undergräver också möjligheter och drivkrafter till kompetensutveckling och kan bli en förevändning för arbetsgivaren att placera problematiska arbetsuppgifter hos någon som ändå kan bytas ut, snarare än att ändra arbetets innehåll. Arbetsplatser med otrygga anställningsförhållanden riskerar också att i praktiken bli tystare arbetsplatser, där de som arbetar drar sig mer för att säga ifrån om missförhållanden.

Även om vissa steg har tagits i rätt riktning, såsom åtgärder för att begränsa stapling av visstidsanställningar, anser Vänsterpartiet att ytterligare åtgärder

behövs. Jag delar således inte utskottets uppfattning om att det inte skulle finnas skäl till nya initiativ på området. Åtgärder är nödvändiga för att minska de otrygga anställningarna och stärka den enskildes rätt till anställningstrygghet.

Jag anser därför att regeringen bör återkomma med förslag till riksdagen om följande lagändringar.

- Anställningsskyddslagen ändras så att allmän visstidsanställning utgår och det i stället införs objektiva kriterier för när det är tillåtet med visstidsanställningar. Lagen ska i denna del även fortsättningsvis vara semi-dispositiv.
- En övre tidsgräns införs i anställningsskyddslagen om maximalt 24 månader under de senaste fem åren för hur länge någon kan vara tidsbegränsat anställd, oavsett anställningsform, hos samma arbetsgivare innan anställningen övergår i en tillsvidareanställning.
- Regelverket kring vikariat i anställningsskyddslagen förtydligas så att det tydligare framgår att det måste finnas ett personsamband.
- Den arbetsrättsliga lagstiftningen och lagen om offentlig upphandling skrivs om så att anställda skyddas mot godtyckliga uppsägningar vid byte av entreprenör i samband med upphandlingar.

6. Rätt till heltid, punkt 4 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 26 och avslår motionerna

2017/18:1459 av Mattias Jonsson och Gunilla Carlsson (båda S),

2017/18:2577 av Hanna Westerén (S) och

2017/18:3522 av Roger Hedlund (SD).

Ställningstagande

Det ska vara möjligt för alla som arbetar att försörja sig på sitt arbete. För den som är hänvisad till att jobba deltid är det ofta en omöjlighet att klara sin egen och eventuella barns försörjning. Att jobba deltid innebär i praktiken ofta att man blir beroende av någon annan för att klara sig. Det finns ett tydligt mönster i att kvinnor arbetar deltid i betydligt större utsträckning än män. Som en följd

av detta får kvinnor bl.a. generellt lägre inkomst och sämre utvecklingsmöjligheter i arbetet. Vänsterpartiet anser att heltidsnormen måste stärkas. Det är en central jämställdhetsfråga att också undersköterskor, servitriser och butiksbiträden ska kunna leva på sin lön.

I likhet med utskottet välkomnar jag utredningen om ett hållbart arbetsliv. Jag delar dock inte utskottets avvaktande inställning i frågan om rätt till heltid utan anser att det är hög tid för lagstiftningsåtgärder.

Jag anser därför att regeringen bör återkomma med förslag om att stärka rätten till heltid genom ändringar i anställningsskyddslagen som gör heltid till norm, medan anställningar på deltid ska kunna ingås om parterna kommer överens om detta.

7. Turordningsreglerna, punkt 5 (M)

av Jessica Polfjärd (M), Jessica Roswall (M), Christian Holm Barenfeld (M) och Erik Andersson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 15,
bifaller delvis motionerna
2017/18:384 av Jesper Skalberg Karlsson (M),
2017/18:2367 av Boriana Åberg (M),
2017/18:2833 av Anette Åkesson (M) yrkandena 1 och 2 samt
2017/18:3148 av Betty Malmberg och Erik Bengtzboe (båda M) och
avslår motionerna
2017/18:2643 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD) yrkande 8,
2017/18:2988 av Sofia Fölster och Maria Malmer Stenergard (båda M)
yrkande 1,
2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 15,
2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 24 och
2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5.

Ställningstagande

Många företag upplever i dag att turordningsreglerna i anställningsskyddslagen utgör ett hinder att anställa och behålla rätt kompetens. Vi anser att turordningsreglerna bör reformeras så att rörligheten och matchningen på arbetsmarknaden kan förbättras.

Moderaterna vill se turordningsregler som i högre grad är baserade på kompetens, i linje med vad parterna förhandlat om i Omställningsförhandlingarna mellan PTK och Svenskt Näringsliv. Samtidigt bör även möjligheterna till omställning förbättras i enlighet med förhandlingarna, detta då trygghet i arbetslivet handlar alltmer om att ha rätt kompetens. Moderaterna vill utforma detaljerna i förslaget i samråd med parterna.

Vi anser, till skillnad från utskottet, att dagens regelverk utgör ett hinder för företagen att anställa eller behålla viss kompetens. Det är problematiskt att kompetens med dagens utformning inte tillåts vägas in i tillräckligt stor utsträckning när personer ska säga upp vid arbetsbrist.

Vi anser därför att regeringen bör vidta åtgärder för att förändra turordningsreglerna i anställningsskyddslagen så att reglerna i högre grad baseras på kompetens.

8. Turordningsreglerna, punkt 5 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Magnus Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:2643 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD) yrkande 8 och
avslår motionerna
2017/18:384 av Jesper Skalberg Karlsson (M),
2017/18:2367 av Boriania Åberg (M),
2017/18:2833 av Anette Åkesson (M) yrkandena 1 och 2,
2017/18:2988 av Sofia Fölster och Maria Malmer Stenergard (båda M)
yrkande 1,
2017/18:3148 av Betty Malmberg och Erik Bengtzboe (båda M),
2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 15,
2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 15,
2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 24 och
2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna noterar att möjligheten att behålla nyckelpersonal i svåra tider har blivit allt viktigare i takt med utvecklingen av arbetsmarknaden. Det kommer sannolikt att bli ännu viktigare i framtiden. Även om det är möjligt att avtala bort turordningsreglerna mellan parterna är det långt ifrån alltid som arbetstagarorganisationerna tillåter företagen att behålla spjutspetskompetens framför annan personal som varit på arbetsplatsen längre. I de fall där en

överenskommelse faktiskt nås blir det ofta också en kostsam process för företagen.

Sverigedemokraterna är medvetna om att Sveriges företagare vill se flexibla turordningsregler och att det är viktigt för ett förbättrat företagsklimat. Sverigedemokraterna delar, till skillnad från vad utskottet tycks göra, företagens bild av att turordningsreglerna såsom de är utformade i dag hämmar såväl tillväxten som företagens anställningsbenägenhet. Det finns därför skäl för förändringar av regelverket. En lagändring bör dock väga in att viss trygghet måste finnas för arbetstagarna samtidigt som företagens intressen tas till vara.

Vi anser därför att regeringen bör återkomma med ett förslag till riksdagen där möjligheten att undanta personer från turordningen i anställningsskyddslagen utökas från två till fem personer.

9. Turordningsreglerna, punkt 5 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 15 och
avslår motionerna
2017/18:384 av Jesper Skalberg Karlsson (M),
2017/18:2367 av Boriana Åberg (M),
2017/18:2643 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD) yrkande 8,
2017/18:2833 av Anette Åkesson (M) yrkandena 1 och 2,
2017/18:2988 av Sofia Fölster och Maria Malmer Stenergard (båda M)
yrkande 1,
2017/18:3148 av Betty Malmberg och Erik Bengtzboe (båda M),
2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 15,
2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 24 och
2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5.

Ställningstagande

Trots att relativt få arbetsgivare använder sig av möjligheten att undanta två av de anställda från turordningen har undantagsregeln stor betydelse. Den inskränker förhandlingsrätten och ökar otryggheten för alla anställda på små arbetsplatser. Vänsterpartiet anser att det inte finns några sakliga skäl till att anställda i mindre företag ska ha sämre anställningsskydd än anställda i större företag.

Anställningsskyddslagen ger redan utan undantagsregeln parterna tillräckligt utrymme att träffa lösningar vid arbetsbristuppsägningar som är både rättssäkra för den enskilde och motsvarar behoven på arbetsplatsen. Nyckelpersoner var, genom kravet på tillräckliga kvalifikationer, skyddade redan innan undantagsregeln infördes. Jag anser att det är hög tid att slå vakt om de grundläggande intentionerna med anställningsskyddslagen och beklagar att utskottet inte gör samma bedömning i fråga om undantaget från turordningsreglerna.

Jag anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om att rätten för arbetsgivare i företag med högst tio anställda att ensidigt undanta två personer från turordningen ska tas bort ur 22 § anställningsskyddslagen.

10. Turordningsreglerna, punkt 5 (L)

av Said Abdu (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5 och
avslår motionerna
2017/18:384 av Jesper Skalberg Karlsson (M),
2017/18:2367 av Boriania Åberg (M),
2017/18:2643 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD) yrkande 8,
2017/18:2833 av Anette Åkesson (M) yrkandena 1 och 2,
2017/18:2988 av Sofia Fölster och Maria Malmer Stenergard (båda M)
yrkande 1,
2017/18:3148 av Betty Malmberg och Erik Bengtzboe (båda M),
2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 15,
2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 15 och
2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 24.

Ställningstagande

Svensk arbetsrätt är i ett internationellt perspektiv väldigt stark och ger arbetstagare trygghet på arbetsmarknaden. Samtidigt leder reglerna till en tudelad och stelbent arbetsmarknad. Sverige är ett av de länder inom OECD där den arbetsrättsliga skillnaden mellan de som har en fast anställning och de som har tillfällig anställning är allra störst. Svensk arbetsmarknad gör skillnad på om du jobbar på en arbetsplats som har kollektivavtal eller inte. Svensk

arbetsmarknad gör skillnad på hur gammal du är och hur länge du har jobbat i stället för kompetens. Liberalerna anser att arbetsrätten behöver moderniseras.

Jag delar inte utskottets uppfattning att turordningsreglerna är väl avvägda och anpassade till dagens arbetsmarknad utan anser att möjligheten till undantag i turordningsreglerna ska utökas till att omfatta fem personer för företag upp till 49 anställda. Det skulle möjliggöra större frihet och flexibilitet för företag att behålla kompetent personal vid uppsägning och ge yngre personal större möjlighet att konkurrera på arbetsplatsen.

Jag anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om att ändra turordningsreglerna i anställningsskyddslagen i enlighet med vad som anförts ovan.

11. Turordningsreglerna, punkt 5 (KD)

av Erik Slottner (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 24 och avslår motionerna

2017/18:384 av Jesper Skalberg Karlsson (M),

2017/18:2367 av Boriana Åberg (M),

2017/18:2643 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD) yrkande 8,

2017/18:2833 av Anette Åkesson (M) yrkandena 1 och 2,

2017/18:2988 av Sofia Fölster och Maria Malmer Stenergard (båda M) yrkande 1,

2017/18:3148 av Betty Malmberg och Erik Bengtzboe (båda M),

2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 15,

2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 15 och

2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 5.

Ställningstagande

Med ekonomins tvära kast krävs att företagen har god omställningsförmåga. En utebliven order kan med ett penndrag försätta ett annars expanderande och lönsamt företag i kris. Kristdemokraterna anser att det är viktigt att företagen ges goda förutsättningar att kunna ställa om och behålla nyckelpersoner vid förändrade villkor för företaget. Möjligheten till undantag från turordningsreglerna i anställningsskyddslagen har varit betydelsefullt för företagsbenägenhet att våga anställa även i tider då konjunkturen kan tyckas bister.

Annars utgör bristen på flexibilitet ett skäl för många företag att tveka inför att anställa när utsikterna ser ljusare ut.

För att främja ett flexiblere arbetsliv där företagen har bättre förutsättningar att hantera dagens villkor anser jag, till skillnad från utskottet, att undantagen från turordningsreglerna i anställningsskyddslagen bör utökas till fyra personer oavsett företagets storlek.

Jag anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om att ändra turordningsreglerna i anställningsskyddslagen i enlighet med vad som anförts ovan.

12. Företrädesrätten till återanställning, punkt 6 (M)

av Jessica Polfjärd (M), Jessika Roswall (M), Christian Holm Barenfeld (M) och Erik Andersson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 16,
bifaller delvis motion
2017/18:2049 av Lena Asplund (M) och
avslår motion
2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 13 och 18.

Ställningstagande

Moderaterna vill utveckla den svenska modellen, som har tjänat Sverige väl under lång tid. Det är viktigt att upprätthålla en rimlig balans mellan arbetsgivarnas och arbetstagarnas intressen och tillförsäkra den anställda god trygghet. I en alltmer globaliserad och dynamisk ekonomi, där människor byter jobb oftare, krävs dock mer flexibilitet på den svenska arbetsmarknaden. Detta både för att stärka svenska företag och svensk konkurrenskraft och för att öka människors jobbchanser.

Vi beklagar att utskottet stänger dörren till att utveckla och anpassa regelverket. För att förbättra matchningen, öka rörligheten och underlätta för fler att få det första jobbet anser vi att arbetsrätten behöver reformeras och moderniseras. Ett område som regeringen bör se över är den lagliga företrädesrätten till återanställning.

Vi anser därför att regeringen bör se över företrädesrätten till återanställning i anställningsskyddslagen.

13. Företrädesrätten till återanställning, punkt 6 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 13 och 18 samt avslår motionerna

2017/18:2049 av Lena Asplund (M) och

2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 16.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att företrädesrätten till återanställning är viktig för att upprätthålla tillsvidareanställningen som norm. Utan företrädesrätten förlorar också turordningsreglerna sin funktion. Företrädesrätten till återanställning motverkar att oseriösa arbetsgivare godtyckligt säger upp personal enbart för att kunna ersätta dem med andra.

Givet de allt fler korta visstidsanställningar som framför allt unga hänvisas till innebär dagens regler om kvalifikationstid att stora grupper ställs utanför det skydd som företrädesrätten medför. Företrädesrätten gäller i dag under nio månader efter anställningens upphörande. För att företrädesrätten ska ge ett tillräckligt skydd mot godtyckliga uppsägningar bör denna tid förlängas. Redan i dag finns ett stort antal personer som permanent blir hänvisade till att varva tillfälliga anställningar med arbetslöshet. Om inget görs för att stärka återanställningsrätten riskerar den skaran att växa än mer framöver.

Enligt dagens regelverk är det möjligt för arbetsgivare att säga upp anställda och i stället hyra in helt andra personer för att utföra deras arbete. Det innebär att anställningsskyddet sätts ur spel. Så var det inte tänkt när anställningsskyddslagen skrevs. Då var bemanningsföretag förbjudna, och ingen kunde föreställa sig dagens situation. Konsekvenserna av luckan i lagen är uppenbara. I flera uppmärksammade fall har arbetsgivare sagt upp, eller hotat med att säga upp, fast anställd personal för att ersätta dem med inhyrd arbetskraft. Hotet att ersätta de anställda med inhyrda har använts i utpressningssyfte för att förhandla ned lokala kollektivavtal och för att kunna säga upp anställda utan hänsyn till regler om anställningstid och kvalifikationer. Vänsterpartiet anser att avsaknaden av ett uttryckligt förbud mot att kringgå återanställningsrätten genom att anlita uthyrningsföretag strider mot lagens syfte.

Jag anser att problemen med dagens bristande regelverk i fråga om företrädesrätten till återanställning är större än vad utskottet tycks göra.

Regelverket är inte tillfredsställande i dessa avseenden, och regeringen bör agera för att täppa till de brister som finns.

Jag anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med följande förslag till ändringar i anställningsskyddslagen.

- Kvalifikationstiden för företrädesrätt till återanställning kortas ned och inträder efter sammanlagt sex månaders anställning under de senaste två åren, och tiden under vilken företrädesrätten gäller förlängs till tolv månader efter anställningens upphörande.
- En tydlig skrivning införs i lagen där det uttryckligen framgår att det inte är tillåtet att hyra in arbetstagare från bemanningsföretag när det finns tidigare anställda som har företrädesrätt till återanställning.

14. Uthyrning av arbetstagare, punkt 7 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkandena 16, 17, 19 och 20 samt
avslår motion
2017/18:2175 av Teres Lindberg m.fl. (S).

Ställningstagande

En tydlig och effektiv reglering behövs både för att skapa rimlig anställningstrygghet för anställda i företag som anlitar eller avser att anlita inhyrda från bemanningsföretag och för att anställda i uthyrningsföretag ska omfattas av rimliga villkor. Uthyrda arbetstagare är i en utsatt position, och det finns därför behov av ett särskilt skydd för dessa. Sverige har i dag en av de mest arbetsgivarvänliga regleringarna inom OECD när det gäller möjligheten att anlita bemanningsföretag för inhyrning av arbetskraft. För den flexibiliteten betalar arbetstagarna med stress och otrygghet, samtidigt som arbetsgivarnas makt stärks. När arbetsplatser är tillfälliga och relationer mellan olika grupper av arbetstagare försvagas förskjuts maktförhållandena till arbetsgivarnas fördel. Vänsterpartiet vill se en rad åtgärder för att komma till rätta med de brister i regelverket som finns kopplat till uthyrning av arbetstagare. Jag delar alltså inte utskottets avvisande inställning till behovet av förändringar.

Jag anser därför att regeringen bör vidta följande åtgärder för att komma till rätta med de nuvarande bristerna på området:

- verka för en ändring av EU:s bemanningsdirektiv som innebär att medlemsstaterna själva kan besluta huruvida bemanningsföretag ska vara tillåtna på den egna arbetsmarknaden
- återkomma med ett förslag till riksdagen om ett tillägg till uthyrningslagen om att det inte är tillåtet att använda inhyrning för att tillgodose permanenta arbetskraftsbehov
- återkomma med ett förslag till riksdagen om att stärka den fackliga vetorätten i medbestämmandelagen genom att det för ett fackligt veto mot inhyrning ska räcka att kollektivavtal saknas och att de fackliga organisationerna ska kunna lägga in sitt veto även om det inte hållits någon förhandling enligt 38 § medbestämmandelagen
- återkomma med ett förslag till riksdagen om att ändra uthyrningslagen så att arbetstagare och avtalsslutande fackförbund ges rätt att på begäran ta del av bemanningsföretagets affärsavtal.

15. Utökad rätt till ledighet, punkt 8 (M)

av Jessica Polfjärd (M), Jessica Roswall (M), Christian Holm Barenfeld (M) och Erik Andersson (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3212 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 4,

2017/18:3405 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 4 och

2017/18:3416 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 6 och

avslår motionerna

2017/18:793 av Sara Karlsson (S),

2017/18:927 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 14 och 16,

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 5,

2017/18:1638 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 14,

2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 12,

2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 64 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 8 och 33.

Ställningstagande

Moderaterna anser att det är önskvärt att fler människor väljer att starta eget företag. För att nå dit är det viktigt att jobba med attityder, men också att sänka trösklar och ta bort hinder. Enligt Tillväxtverket kan ungefär 50 procent av svenskarna tänka sig att starta ett eget företag, däremot är det bara runt 10

procent som gör det i slutändan. För många är även klivet från anställning till eget företag ett hinder. Vi delar inte utskottets bedömning att dagens regelverk om tjänstledighet för att starta företag är tillfredsställande. Vi anser att det är för kort tid och att det är ett hinder för att få fler att starta eget företag.

Vi anser därför att regeringen bör se över möjligheten att utöka rätten till tjänstledighet för att starta företag från dagens sex månader till minst ett år.

16. Utökad rätt till ledighet, punkt 8 (SD)

av Sven-Olof Sällström (SD) och Magnus Persson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:927 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 1,
2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 14 och 16,
2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 5 och
2017/18:1638 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 14 och
avslår motionerna
2017/18:793 av Sara Karlsson (S),
2017/18:3212 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 4,
2017/18:3405 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 4,
2017/18:3416 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 6,
2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 12,
2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 64 och
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 8 och 33.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att Sverige behöver fler företag om vi ska klara framtidens utmaningar. Utöver företagsklimatet i största allmänhet kan initiativ från staten med riktade insatser bidra till att fler företag skapas. Ett sådant önskvärt initiativ vore mer generösa regler för personer som vill vara tjänstlediga för att starta företag. Har man ett fast arbete och bär på en företagsidé kan steget vara stort att lämna sin fasta anställning för att pröva vingarna med ett eget företag. Samhället riskerar därigenom att gå miste om vad som skulle kunna få ekonomin och arbetsmarknaden att växa.

Ett annat område av ledighetslagstiftningen där det finns skäl att se över regelverket är ledigheter för föräldrar. Barn går igenom olika faser i sin utveckling och i sina möten med omvärlden. För vissa barn går t.ex. inskolningen på förskolan mycket bra och snabbt, medan det för andra barn kan behövas extra stöd. Sverigedemokraterna inser betydelsen av att barn i

största möjliga mån får utvecklas i sitt eget tempo och vill därför öka möjligheten för föräldrar att arbeta deltid under barnets första åtta år. Sverigedemokraterna har också noterat de problem som många föräldrar upplever de veckor då förskolan har sommarstängt. Vi vill därför införa s.k. förskoledagar, en lagstadgad rätt till tjänstledigt fem dagar per år då förskolan är sommarstängd.

Vi delar således inte utskottets uppfattning att den gällande ledighetslagstiftningen är tillfredsställande i de avseenden som tagits upp ovan. Vi anser därför att regeringen bör återkomma med förslag om följande förändringar av regelverket:

- utöka rätten till tjänstledighet för att bedriva näringsverksamhet från sex till nio månader
- utöka den lagstadgade deltidsrätten för föräldrar under barnets första åtta år till 50 procent från nuvarande 75 procent
- en ny lagstadgad rätt till tjänstledigt fem dagar per år då förskolan är sommarstängd.

17. Utökad rätt till ledighet, punkt 8 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 12 och avslår motionerna

2017/18:793 av Sara Karlsson (S),

2017/18:927 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 1,

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 14 och 16,

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 5,

2017/18:1638 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 14,

2017/18:3212 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 4,

2017/18:3405 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 4,

2017/18:3416 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 6,

2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 64 och

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 8 och 33.

Ställningstagande

Att vara egenföretagare och att starta nytt är förknippat med en viss osäkerhet, både vad gäller trygghet och ekonomi. Det är också ett av de största hindren

som Tillväxtverket lyfter fram mot att fler ska vilja starta och driva företag. Det finns ett glapp mellan att vilja starta ett företag och att faktiskt göra det. Vänsterpartiet vill överbrygga det gapet och skapa bättre förutsättningar för att människor ska våga förverkliga sin idé.

I dag finns det möjlighet att ta tjänstledigt i upp till ett halvår för att starta och driva företag. Jag anser, till skillnad från utskottet, att denna möjlighet inte är tillräckligt generöst utformad. Möjligheten till tjänstledighet bör utökas till tolv månader för att det ska vara möjligt att prova sin idé fullt ut. Tjänstledigheten bör även gälla då någon tar över ett redan befintligt företag.

Jag anser därför att regeringen bör återkomma med ett förslag till riksdagen om att utöka möjligheten till tjänstledighet för att starta eller ta över ett befintligt företag till tolv månader.

18. Utökad rätt till ledighet, punkt 8 (KD)

av Erik Slottnér (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD) yrkande 64 och
2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkandena 8 och 33 samt
avslår motionerna
2017/18:793 av Sara Karlsson (S),
2017/18:927 av Josef Fransson m.fl. (SD) yrkande 1,
2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD) yrkandena 14 och 16,
2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD) yrkande 5,
2017/18:1638 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 14,
2017/18:3212 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 4,
2017/18:3405 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 4,
2017/18:3416 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 6 och
2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 12.

Ställningstagande

Kristdemokraterna anser att dagens regelverk medger en relativt flexibel användning av föräldraförsäkringen under barnets första levnadsår. Vid barnets ettårsdag inträder dock ett antal begränsande regler och villkor som starkt styr såväl hur uttaget av föräldrapenningen sker som planeringen av eventuella syskon. Kristdemokraterna vill att makten över föräldraförsäkringen i större utsträckning ska flyttas till föräldrarna. Ett område som behöver förändras för att det ska vara möjligt är föräldrars rätt till tjänstledighet för att

vara med sina barn. Dagens system inskränker möjligheten att nyttja föräldraförsäkringen flexibelt.

Vidare konstaterar Kristdemokraterna att Riksrevisionen i en skrivelse (2014/15:11) har rekommenderat regeringen att överväga hur socialförsäkringssystemet och arbetsmarknadslagstiftningen bör anpassas för att underlätta för anhöriga att förena anhängsomsorg med arbete på ett bättre sätt. I det sammanhanget har frågan om rätt till tjänstledighet på heltid eller deltid utretts.

Jag delar inte utskottets uppfattning att ledighetslagstiftningen fullt ut är tillfredsställande i nu aktuella delar, och anser därför att regeringen bör vidta följande åtgärder för att komma till rätta med de nuvarande bristerna på området:

- återkomma med ett förslag till riksdagen om att utöka möjligheten till tjänstledighet för föräldrar genom att dels ge varje förälder rätt till 20 månaders tjänstledighet på heltid utöver tjänstledighet med föräldrapenning, dels ge varje förälder rätt till fem dagars ledighet årligen för vård av barn, upp tills barnet fyller 18 år
- se över möjligheterna om rätt till tjänstledighet för anhängsomsorg.

19. Stridsåtgärder, punkt 9 (KD)

av Erik Slottner (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 26 och avslår motionerna

2016/17:2518 av Markus Wiechel (SD),

2017/18:2087 av Markus Wiechel (SD),

2017/18:2697 av Katarina Brännström (M) yrkandena 1 och 3,

2017/18:2735 av Jenny Petersson (M),

2017/18:2925 av Boriana Åberg (M),

2017/18:3053 av Lars Hjalmered (M) yrkande 2 och

2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 8.

Ställningstagande

Sverige har förhållandevis få strejker men flera andra konflikter på arbetsmarknaden. Fler och fler anställda och företag hamnar i avtalslösa tillstånd när ett avtal löpt ut. Kristdemokraterna noterar att hot om konfliktåtgärder fortfarande förekommer i stor utsträckning, och en växande tendens är att

konfliktvapnet används mycket snabbt i vissa branscher. Skadorna för företagen blir mycket omfattande redan vid varsel om konflikt. Särskilt uppmärksammas har hamnkonflikten i Göteborg under 2017 varit, men konfliktvapnet används även frekvent i branscher som bygg och renhållning. Det är välkommet att regeringen har tillsatt en utredning om rätten att vidta stridsåtgärder på arbetsmarknaden, men till skillnad från vad utskottet tycks göra anser jag att utredningen inte är tillräcklig för att komma till rätta med problemen.

I syfte att skapa en bättre ordning på arbetsmarknaden vill Kristdemokraterna stärka medlingens roll. Parterna bör inte få använda sig av arbetsrättsliga konfliktåtgärder utan att först söka medling via Medlingsinstitutet eller, om parterna är eniga, via den oberoende part som parterna enats om.

Jag anser därför att regeringen bör se över möjligheten att införa förändringar i reglerna för konfliktåtgärder i enlighet med vad som anförts ovan.

20. Proportionalitetsprincip, punkt 10 (M, KD)

av Jessica Polfjärd (M), Jessica Roswall (M), Christian Holm Barenfeld (M), Erik Andersson (M) och Erik Slottner (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 25 och

2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 27,
bifaller delvis motion

2017/18:2697 av Katarina Brännström (M) yrkande 2 och
avslår motionerna

2016/17:2021 av Said Abdu m.fl. (L),

2017/18:2917 av Jesper Skalberg Karlsson (M),

2017/18:3159 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M) och

2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 7.

Ställningstagande

Vi anser att en förutsättning för en väl fungerande arbetsmarknad är att konfliktreglerna är utformade så att det råder en balans mellan parterna på arbetsmarknaden. Det är visserligen riktigt som utskottet anför att Sverige har få konflikt dagar i en internationell jämförelse, men vi menar att även hot om stridsåtgärder kan få en stor inverkan, t.ex. när arbetsgivarparten är ett litet företag.

Vi konstaterar att de svenska reglerna om sympatiåtgärder är särskilt tillåtande ur ett europeiskt perspektiv, detta eftersom det inte ställs något krav på att åtgärden ska avse en part som kan påverka huvudkonflikten eller är kopplad till den på något sätt. Ur ett moraliskt perspektiv är det svårt att motivera varför en part som inte har med huvudkonflikten att göra ska drabbas. För svenska företag innebär det dessutom en konkurrensnackdel jämfört med företag i andra länder där sympatistrejker är förbjudna eller i vart fall starkt begränsade.

Vi konstaterar vidare att den grundläggande lagstiftningen som reglerar konflikträtten har varit oförändrad i Sverige under lång tid. Vi delar inte utskottets kategoriska uppfattning om att systemet är utformat på ett visst sätt och att det måste fortsätta vara utformat på samma sätt. I de fall det går att se att en överlagd väl fungerande modell har vissa områden som kan utvecklas bör lagstiftaren inte vara rädd för att rikta in sig på att förbättra dessa områden, såsom i fallet med sympatiåtgärder.

Vi anser därför att regeringen bör se över om möjligheten att vidta sympatiåtgärder ska begränsas genom införandet av en proportionalitetsprincip.

21. Proportionalitetsprincip, punkt 10 (L)

av Said Abdu (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2016/17:2021 av Said Abdu m.fl. (L) och
2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 7 och
avslår motionerna
2017/18:2697 av Katarina Brännström (M) yrkande 2,
2017/18:2917 av Jesper Skalberg Karlsson (M),
2017/18:3159 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M),
2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 25 och
2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 27.

Ställningstagande

Liberalerna värnar den svenska modellen där lönerna i huvudsak sätts i förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter. Samtidigt finns det skäl att överväga moderniseringar och förändringar för att bredda arbetsmarknaden. Vi behöver skapa moderna regler för en ny ekonomi där mindre företag kan växa.

En viktig förklaring till att lägstalönerna ständigt pressas upp är att svenska konfliktregler medger att arbetstagarorganisationer till ingen eller liten kostnad för de egna medlemmarna kan orsaka stora kostnader för arbetsgivarna. Detta genom en oreglerad rätt till sympatiåtgärder, generösa möjligheter att varsla och avsaknaden av en proportionalitetsprincip. Sverige skiljer i denna del sig jämfört med vår omvärld. Liberalerna vill täppa till denna lucka i lagen. Det försvårar för våra företag när Sveriges nationella regelverk inte är jämförbara med avgörande konkurrentländer.

Med det anförda som utgångspunkt drar jag, till skillnad från utskottet, slutsatsen att förändringar av regelverket är nödvändiga. Det bör därför införas en proportionalitetsprincip som innebär att det måste finnas en rimlig proportion mellan mål och tillgripna medel i en konflikt. En sådan regel skulle minska risken för att tredje part lider skada. Bedömningen om proportionalitet bör i det enskilda fallet avgöras av Arbetsdomstolen.

Jag anser därför att regeringen bör vidta åtgärder för att införa en proportionalitetsprincip i enlighet med vad som anförts ovan.

22. Utstationering av arbetstagare, punkt 11 (M, C, L, KD)

av Jessica Polfjärd (M), Jessica Roswall (M), Annika Qarllsson (C), Christian Holm Barenfeld (M), Said Abdu (L), Erik Andersson (M) och Erik Slottnér (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2017/18:1030 av Désirée Pethrus (KD) yrkandena 3 och 4,

2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. (M, C, L, KD) yrkandena 13 och 14,

2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 26 och 27 samt

2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkandena 22 och 23 samt

avslår motionerna

2017/18:2643 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD) yrkande 12 och

2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

En av grundpelarna och främsta framgångarna inom det europeiska samarbetet är den fria rörligheten för varor, personer, tjänster och kapital. Den gemensamma marknaden inom EU är en förutsättning för god ekonomisk tillväxt och nödvändig i en tid då Europa utmanas av tillväxtekonomier i andra delar av världen.

Vi anser, till skillnad från utskottsmajoriteten, att den nya ordning som infördes i utstationeringslagen den 1 juni 2017 är för långtgående. En utstationerande arbetsgivare kan numera inte freda sig mot stridsåtgärder oavsett hur bra arbetsvillkor arbetstagarna har. Det innebär att det blir mindre attraktivt för företag från andra länder att komma hit, och därmed hämmas den fria rörligheten. I ett läge där Sverige har ett stort behov av arbetskraft i byggsektorn, men även inom andra sektorer, kan det vara direkt skadligt för Sverige. Vi gör alltså en helt annan bedömning än utskottsmajoriteten. De nya reglerna är dessutom med stor sannolikhet oförenliga med EU-rättens principer om proportionalitet och ömsesidigt erkännande. Det kan också tilläggas att Lagrådet konstaterade att regeringen inte gjort någon systematisk utvärdering av lex Laval och att inga preciserade brister i gällande rätt angivits som skäl till lagförslagen. Därför anser vi att det tidigare regelverket, lex Laval, bör återinföras.

Vidare vill vi betona att det är viktigt att information om vad som gäller på den svenska arbetsmarknaden är lättillgänglig för att underlätta för utstationerade företag att göra rätt och för utstationerade arbetstagare att ta till vara sina rättigheter. Sedan länge finns ett krav på arbetstagarorganisationer att inkomma med relevanta kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket. Vi noterar dock att detta har skett i obetydlig omfattning. Även om regeringen genom ändringen i utstationeringslagen i juni 2017 har förtydligat att skyldigheten att lämna in villkor gäller oavsett om en arbetstagarorganisation har för avsikt att vidta stridsåtgärder eller inte, saknas fortfarande många avtal. Vi håller inte med utskottet om att det är för tidigt att ändra den aktuella bestämmelsen. I likhet med vad vi anförde när regelverket ändrades anser vi fortfarande att det bör införas en sanktionsmöjlighet för de fall där reglerna inte följs, t.ex. genom en sanktionsavgift.

Vi anser därför att regeringen bör återkomma med förslag om ändringar av utstationeringslagen i enlighet med vad som anförts ovan.

23. Utstationering av arbetstagare, punkt 11 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 4 och avslår motionerna

2017/18:1030 av Désirée Pethrus (KD) yrkandena 3 och 4,

2017/18:2643 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD) yrkande 12,

2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. (M, C, L, KD) yrkandena 13 och 14,

2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 26 och 27 samt
2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkandena 22 och 23.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att den lagskärpning som skedde 2013 i utstationeringslagen om att arbetsgivaren ska anmäla utstationeringen och utse en kontaktperson till Arbetsmiljöverket var välkommen. Lagskärpningen var dock inte tillräcklig. För att ett system med anmälningsskyldighet ska vara effektivt behöver sanktionsansvaret även omfatta dem som anlitar oregistrerade utländska företag. Erfarenheterna från Danmark, där ett sådant utvidgat regelverk införts, visar att ett effektivt system för anmälningsskyldighet kräver att även köparna omfattas av sanktionsansvaret (LO 2013: Gäst i verkligheten – om utstationerad arbetskraft i praktiken).

Jag delar inte utskottets uppfattning om att det saknas skäl för att ändra den nuvarande ordningen. För att få en väl fungerande ordning behöver åtgärder vidtas så att även köparna omfattas av sanktionsansvaret.

Jag anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om att ändra utstationeringslagen i enlighet med vad som anförts ovan.

24. Sociala rättigheter i EU, punkt 13 (V)

av Ali Esbati (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 3 och
avslår motionerna
2017/18:3194 av Jan Björklund m.fl. (L) yrkande 22 och
2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD) yrkande 34.

Ställningstagande

Mänskliga rättigheter, däribland de grundläggande fackliga rättigheterna, måste få ett bättre skydd inom EU. Ekonomiska intressen ska aldrig kunna överordnas mänskliga rättigheter. I likhet med vad utskottet har noterat beslutade EU-parlamentet i samband med hanteringen av förslaget om den sociala pelaren att ett socialt protokoll ska införas i fördraget. Vänsterpartiet välkomnar det ställningstagandet. Partiet ser fram emot att konkretiseringen av detta blir en tydlig förstärkning av arbetstagarens ställning i europeiskt arbetsliv.

Vänsterpartiet utgår från att regeringen framöver kommer att verka för att ett socialt protokoll på EU-nivå ska bli verklighet. Samtidigt finns det skäl att framhålla att det är viktigt att arbetet med att få detta på plats inte tappar fart. Regeringen bör bedriva ett konstant arbete på europeisk nivå för att bygga opinion och allianser för ett socialt protokoll. Påminnelser om att upprätthålla arbetstagarnas sociala och fackliga rättigheter återkommer dessvärre ofta på EU-nivå. Vänsterpartiet anser att mer kan göras för att ett socialt protokoll ska bli verklighet och att regeringens arbete på området kan intensifieras.

Jag anser därför att regeringen tydligare bör verka för att EU ska anta ett juridiskt bindande socialt protokoll som tydliggör att fackliga rättigheter inte får underordnas ekonomiska intressen.

Särskilda yttranden

1. Flexibla regelverk m.m., punkt 1 (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) och Magnus Persson (SD) anför:

Sverigedemokraterna ser tydliga fördelar med att införa lärlingsanställning som en ny anställningsform med bl.a. en förlängd möjlighet till provanställning. I motion 2017/18:900 yrkande 7 föreslår Sverigedemokraterna därför införandet av just en sådan anställningsform. Satsningen på lärlingsanställningar är en del av Sverigedemokraternas budgetförslag för 2018 och behandlades av utskottet i samband med beredningen av budgetpropositionen för 2018, utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (bet. 2017/18:AU2). Vi har därför valt att i detta ärende inte reservera oss till förmån för förslaget men står naturligtvis bakom vårt budgetförslag och hänvisar till Sverigedemokraternas reservation i det nämnda betänkandet.

2. Stärkt anställningsskydd, punkt 3 (L)

Said Abdu (L) anför:

I partimotionerna 2017/18:1850 yrkande 2 och 2017/18:3628 yrkande 3 föreslår Liberalerna att rätten att kvarstå i anställning på sikt ska höjas till 71 år, med en första höjning till 69 år. För att driva denna fråga framåt har Liberalerna bl.a. varit aktiva inom Pensionsgruppen. Liksom utskottet välkomnar jag de steg som tagits i frågan inom ramen för Pensionsgruppens arbete. En liberal utgångspunkt är nämligen att människor ska få fortsätta i arbetslivet så länge de vill och kan. Personer som arbetar längre får också själva en bättre ekonomi samtidigt som de bidrar till en bättre samhälls-ekonomi i stort. Liberalerna anser att vi måste ta vara på den tillgång som årsrika personer utgör i arbetslivet.

Jag står naturligtvis bakom förslagen i partimotionerna och anser att höjningen av åldersgränsen bör ske mer kraftigt än vad Pensionsgruppen har enats om. Mot bakgrund av Pensionsgruppens värdefulla arbete och betydelsen av breda överenskommelser i en viktig framtidsfråga som denna avstår jag dock från att reservera mig till förmån för Liberalernas förslag.

3. Turordningsreglerna, punkt 5 (C)

Annika Qarlsson (C) anför:

Jag anser att arbetsrätten måste reformeras. I Centerpartiets partimotion 2017/18:3683 framställs ett yrkande om att tillsätta en arbetsmarknads-kommission (yrkande 10) med uppdrag att göra ett omtag kring reglerna på arbetsmarknaden och bl.a. lägga fram förslag för en flexibel arbetsmarknad. Av motionen framgår bl.a. att Centerpartiet anser att arbetsrätten måste reformeras och anställningsskyddet göras mer kopplat till kompetens än hur

länge man varit på arbetsplatsen. I motionen framhålls också att ett första steg bör vara att alla företag med upp till 50 anställda helt undantas från turordningsreglerna.

Eftersom yrkandet behandlades inom ramen för utskottets beredning av motionsyrkanden om arbetsmarknadspolitiska frågor och arbetslöshetsförsäkringen (bet. 2017/18:AU4) saknar jag möjlighet att i detta ärende reservera mig till förmån för det. Jag står naturligtvis bakom det som anförs i motionen och hänvisar till Centerpartiets reservation i nämnda betänkande.

4. Stridsåtgärder, punkt 9 (L)

Said Abdu (L) anför:

I partimotion 2017/18:3628 yrkande 8 vill Liberalerna se åtgärder för att förbjuda stridsåtgärder av tredjeman riktade mot parter bundna av kollektivavtal. En konflikt där den här typen av stridsåtgärder förekommer och som är särskilt problematisk är situationen i Göteborgs hamn. En konkurrerande arbetstagarorganisation har där med sitt agerande bl.a. bidragit till att stora företag har flyttat sina leveranser och att vissa företag fått lägga ned. Liberalerna var länge pådrivande för att få till stånd en lösning av situationen men fick då höra att partiet ville förstöra den svenska arbetsmarknadsmodellen. Det är visserligen välkommet att regeringen ändrat uppfattning i frågan och tillsatt en utredning om bl.a. just det som Liberalerna efterfrågar. Det tog dock orimligt lång tid innan utredningen tillsattes. Tiden som utredningen har fått för att få fram ett förslag är även den omotiverat lång. Jag ser dock med stort intresse fram mot utredningens förslag.

Jag står naturligtvis bakom förslaget i partimotionen men avstår mot bakgrund av Stridsåtgärdsutredningens pågående arbete från att reservera mig till förmån för förslaget.

5. Proportionalitetsprincip, punkt 10 (C)

Annika Qarlssoon (C) anför:

Jag anser att regelverken på arbetsmarknaden måste anpassas till att det är små och växande företag som i allt högre grad står för jobbskapandet. I Centerpartiets partimotion 2017/18:3683 framställs ett yrkande om att tillsätta en arbetsmarknadskommission (yrkande 10) med uppdrag att göra ett omtag av reglerna på arbetsmarknaden och bl.a. lägga fram förslag för en flexibel arbetsmarknad. Av motionen framgår bl.a. att Centerpartiet anser att dagens arbetsmarknadsregler hindrar framväxten av morgondagens jobb. Inte minst gäller det konfliktreglerna som i princip ser likadana ut som de gjorde när 1928 års kollektivavtalslag skrevs, med stor tonvikt på att stärka den då relativt svaga arbetstagarorganisationens position. I dag har vi en omvänd situation med mycket långtgående möjligheter för arbetstagarorganisationerna att ta till åtgärder. I likhet med vad som anförs i motionen anser jag att arbetsgivare och

arbetstagarorganisationerna behöver bli mer jämlika. En proportionalitetsprincip för arbetsmarknadskonflikter bör därför införas.

Eftersom yrkandet behandlades inom ramen för utskottets beredning av motionsyrkanden om arbetsmarknadspolitiska frågor och arbetslöshetsförsäkringen (bet. 2017/18:AU4) saknar jag möjlighet att i detta ärende reservera mig till förmån för det. Jag står naturligtvis bakom det som anförs i motionen och hänvisar till Centerpartiets reservation i nämnda betänkande.

6. Utstationering av arbetstagare, punkt 11 (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) och Magnus Persson (SD) anför:

Sverigedemokraterna har under nuvarande riksmöte i likhet med det föregående lagt förslag om att utstationeringsdirektivet bör reformeras. I motion 2017/18:2643 yrkande 12 föreslår vi att direktivet ändras så att månadsrapportering och anmälningsplikt görs tvingande för samtliga företag som har utstationerad arbetskraft i Sverige och att en bortre maxgräns för hur länge en arbetstagare kan vara utstationerad bestäms till tre månader. I likhet med utskottet noterar vi att det inom EU pågår en process med att revidera utstationeringsdirektivet. De områden som Sverigedemokraterna har pekat ut är en del av denna process. Vi står naturligtvis fast vid vad vi anför i motionen men anser inte att det finns skäl att föregripa det arbete som just nu pågår med de aktuella frågorna. Vi har därför valt att inte reservera oss till förmån för förslaget.

7. Entreprenörsansvar, punkt 12 (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) och Magnus Persson (SD) anför:

Sverigedemokraterna har under flera år lagt förslag om att det bör införas ett huvudentreprenörsansvar för alla arbetstagare inom byggsektorn. I motion 2017/18:2643 yrkande 13 föreslår vi ännu en gång att en sådan ordning ska införas. Vi noterar nu att regeringen har presenterat ett förslag om att införa ett entreprenörsansvar i bygg- och anläggningsbranschen. Vi står naturligtvis fast vid vad som anförs i motionen, men eftersom regeringens förslag behandlar samma område som vårt förslag och vi inte vill föregripa riksdagens behandling av regeringens förslag har vi valt att i detta ärende inte reservera oss till förmån för yrkandet.

8. Sociala rättigheter i EU, punkt 13 (L)

Said Abdu (L) anför:

I partimotion 2017/18:3194 yrkande 22 anser Liberalerna att EU-samarbetet bör utvecklas med grundläggande krav på sociala rättigheter, dvs. den sociala pelaren. Med sociala rättigheter får fler människor i Europa ett bättre liv, samtidigt som EU:s tillväxt och ekonomi blir starkare. Liksom utskottet har jag noterat att regeringen vid överläggning med utskottet fick stöd för sin

välkomnande inställning till den sociala pelaren och att pelaren sedan undertecknades vid toppmötet i Göteborg i november 2017. Utvecklingen har därför varit positiv utifrån Liberalernas aktuella yrkande. Det finns dock skäl att, som Liberalerna gör i motionen, betona att pelaren ska ses som en vägledande kompass för unionens länder och varken vara tvingande eller budgetpåverkande.

Jag står naturligtvis bakom förslaget i motionen men avstår mot bakgrund av utvecklingen på området från att reservera mig till förmån för förslaget. I likhet med utskottet förutsätter jag att regeringen även i fortsättningen kommer att föra en tydlig dialog med riksdagen när det gäller den fortsatta utvecklingen på området.

9. Sociala rättigheter i EU, punkt 13 (KD)

Erik Slottner (KD) anför:

Kristdemokraterna har varit tydliga i sin inställning till den europeiska pelaren för sociala rättigheter sedan idén dök upp på EU:s dagordning. Den sociala pelaren innebär att en grund skapas för att driva fram önskad lagstiftning på områden som i dag inte är EU-gemensamma, såsom föräldrars möjligheter att bestämma över sin föräldraledighet. I motion 2017/18:3626 yrkande 34 anser Kristdemokraterna följaktligen att Sverige inte bör delta i arbetet med att upprätta en europeisk pelare för sociala rättigheter. Liksom utskottet har jag noterat att den sociala pelaren sedan det aktuella yrkandet framställdes, med stort bidrag från den svenska regeringen, har blivit en realitet på EU-nivå.

Jag står naturligtvis bakom vad som anförs i motionen om det negativa med EU:s ambition att gå längre med överstatliga regler, men eftersom den sociala pelaren nu har upprättats på EU-nivå avstår jag från att reservera mig till förmån för motionsförslaget.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:2021 av Said Abdu m.fl. (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett proportionalitetskrav för fackens stridsåtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2518 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av fackliga sympatiåtgärder och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2017/18

2017/18:37 av Penilla Gunther (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera de s.k. egenanställningsföretagens arbetsmiljö och lönesättning och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:384 av Jesper Skalberg Karlsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:586 av Caroline Helmersson Olsson och Sara Karlsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska föreligga objektiva skäl för användandet av tidsbegränsade anställningar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:606 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om allmän visstid och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:758 av Jamal El-Haj (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riksdagen ska låta arbetsmarknadens parter genom avtal lösa frågor kring löner och avtalsvillkor samt tillkännager detta för regeringen.

2017/18:782 av Teres Lindberg m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om allmän visstid och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:793 av Sara Karlsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utöka den lagstadgade semestern, exempelvis med en sjätte semestervecka, och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:900 av Josef Fransson m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införande av en ny form av lärlingsanställning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kompetensförsörjning genom vidareutbildning samt utlandsrekrytering och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:927 av Josef Fransson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka tiden för tjänstledigt för att bedriva näringsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:982 av Julia Kronlid m.fl. (SD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka den lagstadgade deltidsrätten till 50 procent i stället för 75 procent och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta särskilda och frivilliga förskoledagar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1030 av Désirée Pethrus (KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återställa lex Laval och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sanktionera utstationering till företag som saknar tillgång till kollektivavtal hos Arbetsmiljöverket, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1088 av Teres Lindberg m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett 90-procentsmål för tillsvidareanställningar i offentlig sektor och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1364 av Paula Holmqvist m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn av lagen om anställningsskydd (LAS) bör komma till stånd i syfte att förhindra s.k. hyvling av anställningar/arbetstid och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1459 av Mattias Jonsson och Gunilla Carlsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätt till heltidsarbete och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1593 av Heidi Karlsson m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad rätt till deltid, då barn i största möjliga mån ska kunna få utvecklas i sin egen takt, och därmed ökad möjlighet för föräldrar att arbeta deltid under barnets första åtta år för dem som anser sig ha detta behov, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:1630 av Johan Nissinen (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om flexicurity skulle vara bättre än LAS och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1638 av Per Ramhorn m.fl. (SD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en utökad möjlighet till deltid inom hälso- och sjukvården och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1850 av Jan Björklund m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja gränsen för rätten att stanna kvar i arbetslivet till 71 år och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:1893 av Finn Bengtsson och Jan R Andersson (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utökad flexibilitet i det arbetsrättsliga regelverket för att gynna företagare och företagande och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra regelverket för att underlätta för personer med funktionsnedsättning och nyanlända invandrare att få anställning i företag och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2028 av Maria Plass (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om pensionsåldern och diskriminering i arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2049 av Lena Asplund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om återanställningsskyddet i LAS och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2087 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av fackliga sympatiåtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2175 av Teres Lindberg m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lagen om uthyrning av arbetskraft och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2232 av Ingemar Nilsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utdrag ur brottsregistret vid nyanställningar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2367 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av möjligheten att reformera lagen om anställningsskydd (LAS) och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2543 av Anette Åkesson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av den svenska modellens funktionssätt för att säkerställa att den fungerar som det var avsett, dvs. som en maktbalans i samförstånd mellan arbetsgivare och fackföreningar för en väl fungerande arbetsmarknad, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:2577 av Hanna Westerén (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att heltid ska vara norm på svensk arbetsmarknad och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2631 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hyvling av arbetstimmar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2632 av Gunilla Carlsson och Johan Büser (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över riskerna med osäkra anställningsavtal och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2643 av Sven-Olof Sällström m.fl. (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om turordningsreglerna i LAS och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera utstationeringsdirektivet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om huvudentreprenörsansvar och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2697 av Katarina Brännström (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa konflikträtten när kollektivavtal redan finns och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en proportionalitetsprincip vid sympatiåtgärder och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra vad som är en samhällsfarlig konflikt och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2735 av Jenny Petersson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rimligheten och utformningen av fackens lagstadgade möjligheter till stridsåtgärder bör ses över och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2833 av Anette Åkesson (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över turordningsregeln i lagen om anställningsskydd genom att underlätta för företag att få fram den personal man behöver samtidigt som personalens inläsningseffekter försvinner, vilket skulle bidra till en ökad rörlighet och bättre fungerande arbetsmarknad och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur lagen om anställningsskydd kan reformeras genom att exempelvis genom förhandlingar med berört fackförbund möjliggöra annan plats än sist i turordningen en nyanställd kan få redan vid anställning för att underlätta för personer att byta arbetsgivare och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2917 av Jesper Skalberg Karlsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en proportionalitetsprincip vid fackliga stridsåtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2925 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en komplettering av MBL med regler som förbjuder facket att utöva blockad mot företag med färre än tio anställda och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:2988 av Sofia Fölster och Maria Malmer Stenergard (båda M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av fler enkla jobb och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3053 av Lars Hjalmered (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga åtgärder för att hindra arbetskonflikter vid situationer med gällande kollektivavtal och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3081 av Isabella Hökmark (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lagen om anställningsskydd (LAS) och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3148 av Betty Malmberg och Erik Bengtzboe (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att reformera turordningsreglerna och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3159 av Ulrika Karlsson i Uppsala (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en proportionalitetsprincip vid fackliga stridsåtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3177 av Jessica Polfjärd m.fl. (M, C, L, KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga provanställningstiden från sex till tolv månader och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra lex Laval för att förbättra rörligheten inom EU och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sanktioner bör införas kopplade till arbetstagarorganisationers skyldighet att lämna in kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3194 av Jan Björklund m.fl. (L):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sociala rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3212 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rätten till tjänstledighet för att starta företag bör förlängas till minst ett år och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3362 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU ska anta ett juridiskt bindande socialt protokoll som tydliggör att fackliga rättigheter inte får underordnas ekonomiska intressen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att systemet med anmälningsskyldighet för utländska företag som utstationerar arbetstagare till Sverige bör utvidgas så att även köparna omfattas av sanktionsansvaret, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen (1982:80) om anställningsskydd bör ändras så att allmän visstidsanställning utgår och att det i stället införs objektiva kriterier för när det är tillåtet med visstidsanställningar och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en övre tidsgräns om maximalt 24 månader under de senaste fem åren för hur länge någon kan vara tidsbegränsat anställd, oavsett anställningsform, hos samma arbetsgivare innan anställningen övergår i en tillsvidareanställning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvalifikationstiden för företrädesrätt till återanställning bör kortas ned och inträda efter sammanlagt sex månaders anställning under de senaste två åren och att tiden under vilken företrädesrätten gäller bör förlängas till tolv månader efter anställningens upphörande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelverket kring vikariat bör förtydligas i syfte att förhindra missbruk av anställningsformen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rätten för arbetsgivare i företag med högst tio anställda att ensidigt undanta två personer från turordningen ska tas bort ur 22 § lagen om anställningsskydd och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en ändring av EU:s bemanningsdirektiv som innebär att medlemsstaterna själva kan besluta huruvida bemanningsföretag ska vara tillåtna på den egna arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör göras ett lagtillägg om att det inte är tillåtet att använda inhyrning för att tillgodose permanenta arbetskraftsbehov och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag på en tydlig skrivning i lagen om anställningsskydd där det uttryckligen framgår att det inte är tillåtet att hyra in arbetstagare från bemanningsföretag när det finns tidigare anställda som har företrädesrätt till återanställning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den fackliga vetorätten i lagen om medbestämmande i arbetslivet bör stärkas och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagen om uthyrning av arbetstagare bör kompletteras med en bestämmelse som ger arbetstagare och avtalsslutande fackförbund rätt att på begäran ta del av bemanningsföretagets affärsavtal och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den arbetsrättsliga lagstiftningen, LAS och MBL, samt lagen om offentlig upphandling bör skrivas om, så att anställda skyddas mot godtyckliga uppsägningar vid byte av entreprenör i samband med upphandlingar och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka rätten till heltid genom ändringar i lagen om anställningsskydd som gör heltid till norm, medan anställningar på deltid ska kunna ingås om parterna kommer överens om detta, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2017/18:3405 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rätten till tjänstledighet för att starta företag bör förlängas från dagens sex månader till minst ett år och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3416 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rätten till tjänstledighet för att starta företag bör förlängas från dagens sex månader till minst ett år och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3456 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag om att utöka möjligheten till tjänstledighet för att starta eller ta över ett befintligt företag upp till tolv månader och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3522 av Roger Hedlund (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en lagändring för att ge offentliganställda rätt till heltidsarbete och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3592 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att trygghetsanställningar, en anställningsform som ger samma rättigheter som när man omfattas av kollektivavtal, bör införas om arbetsmarknadens parter inte förmår att träffa avtal om enkla jobb, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga provanställningen från sex till tolv månader för att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden för unga och nyanlända och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att turordningsreglerna i LAS i högre grad ska baseras på kompetens och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över företrädesrätten till anställning i LAS och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska kostnaderna för arbetsgivare i samband med uppsägningstvister och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten till sympatiåtgärder bör begränsas genom införandet av en proportionalitetsprincip och tillkännager detta för regeringen.

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sanktioner bör införas kopplade till arbetstagarorganisationers skyldighet att lämna in kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra lex Laval för att förbättra kompetensförsörjningen och rörligheten inom EU och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3626 av Désirée Pethrus m.fl. (KD):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sanktioner bör införas kopplade till arbetstagarorganisationers skyldighet att lämna in kollektivavtalsvillkor till Arbetsmiljöverket och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra den s.k. lex Laval och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera turordningsreglerna i lagen om anställningsskydd och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga provanställningstiden från sex till tolv månader och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa förändringar i reglerna för konfliktåtgärder inom arbetsrätten och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftningen kring sympatiåtgärder på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inte bör delta i arbetet med att upprätta en europeisk pelare för sociala rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3628 av Jan Björklund m.fl. (L):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätten till anställning till 69 års ålder och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra turordningsreglerna i LAS och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en proportionalitetsprincip avseende strejkrätten och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda stridsåtgärder av tredje man riktade mot parter bundna av kollektivavtal och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3750 av Emma Henriksson m.fl. (KD):

64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätt till tjänstledighet vid anhörigomsorg och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3788 av Helena Lindahl m.fl. (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagar och regler på arbetsmarknaden bör göras om för att sänka trösklarna samt öka flexibiliteten och tryggheten och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3836 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att varje förälder ska ges rätt till 20 månaders tjänstledighet, utöver tjänstledighet med föräldrapenning, och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka rätten till ledighet för vård av barn med fem dagar per år för varje förälder och tillkännager detta för regeringen.

2017/18:3855 av Eskil Erlandsson m.fl. (C):

33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna om flexibla anställningsformer såsom visstidsanställning och tillkännager detta för regeringen.